

Møte fredag den 23. april kl. 11.45President: **Berit Brørby**

D a g s o r d e n (nr. 26):

1. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i utlendingsloven (EØS-utvidelsen) (Innst. O. nr. 64 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 44 (2003-2004))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endring i lov 1. mars 1946 nr. 3 om Den Norske Stats Husbank (husbankloven) (Innst. O. nr. 63 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 39 (2003-2004))
3. Referat

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Odelstingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg har fått det ærefulle oppdrag å foreslå Heidi Grande Røys og Åsa Elvik.

Presidenten: Heidi Grande Røys og Åsa Elvik er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Heidi Grande Røys og Åsa Elvik anses enstemmig valgt som settepresidenter for Odelstingets møte i dag.

Statsråd **Erna Solberg** overbrakte 15 kgl. proposisjoner (se under Referat).

S a k n r . 1

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i utlendingsloven (EØS-utvidelsen) (Innst. O. nr. 64 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 44 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 15 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe, og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [11:48:47] (ordfører for saken): 1. mai utvides EU og EØS med 75 millioner nye innbyggere. Det stiller det norske arbeidsmarkedet overfor betydelige utfordringer. Lønnsnivået i de nye medlemslandene ligger på 10–15 pst. av det norske. Dersom arbeidstakere fra de nye medlemslandene tar arbeid i Norge til dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det vi har i Norge, vil det føre til tap av norske arbeidsplasser og press for å svekke norske lønns- og arbeidsvilkår.

Derfor mente Arbeiderpartiet at det var behov for tiltak. Vi ønsker gjerne våre nye partnere i EØS velkommen til Norge, men vi sier nei til en dumping av lønns- og arbeidsvilkår som vil kunne føre til både utnyttelse av arbeidstakere fra de nye medlemslandene og svekkelse av velferdsnivået i Norge.

Regjeringen har i denne saken vært preget av famling og mangel på handlekraft. Jeg er imidlertid glad for at vi nå, én uke før arbeidsmarkedet utvides, oppnår full enighet om Arbeiderpartiets viktigste krav. I en overgangsperiode skal det stilles krav om at arbeidstakere fra de nye medlemslandene bare kan ta arbeid dersom ansettelsen er på fulltid og de har lønns- og arbeidsvilkår etter gjeldende norsk tariffavtale eller det som er vanlig på samme sted og yrkesområde. Samtidig må vi minne om arbeidsmiljølovens generelle krav om at det skal inngås skriftlig arbeidsavtale i alle arbeidsforhold i Norge.

Problemet er at dette bare gjelder arbeidstakere som kommer enkeltvis til Norge, og som søker arbeid hos norsk arbeidsgiver. Og det er jo ikke her den største utfordringen ligger. Regjeringen har selv i brev til Stortinget 8. mars i år erkjent at de største utfordringene trolig vil gjelde

«tjenesteyting fra selvstendig næringsdrivende og utsendte arbeidstakere på tjenesteoppdrag».

Samtidig konkluderte arbeidsministeren med at Regjeringen ikke vil iverksette noen tiltak for å motvirke en slik utvikling før arbeidsmarkedet utvides 1. mai.

Flertallet i Stortinget gir i dag Regjeringen sterk kritikk for denne unnlatsen, denne totale passiviteten i forhold til en av de største utfordringene som det norske arbeidsmarkedet har stått overfor på lang tid. Flertallet går så langt som til å si at dette er «meget uheldig».

Regjeringen synes å hvile i den tro at hvis den bare lukker øynene, trenger ingenting å skje. Dette er naivt.

2. mai kommer bedrift A til å følge meget nøye med på om bedrift B prøver å kutte kostnader ved å sette ut oppdrag til polske eller baltiske bedrifter som gjør arbeidet mye billigere fordi de lønner sine arbeidere med en brøkdel av det som er lønnsnivået i Norge. Og hvis konkurrenten kutter kostnader på denne måten, vil selvfølgelig bedrift A ha et press for å gjøre det samme. Dette betyr at norske arbeidsplasser går tapt, og det betyr at norske bedrifter, for å sikre oppdrag, vil presse på for å svekke lønns- og arbeidsvilkårene i Norge.

Det er også fullt mulig at vi får se at en norsk bedrift, la oss kalle den Norske Bygg, selv etablerer en bedrift i Polen, la oss kalle den Polske Filial. Når Norske Bygg får et oppdrag, setter den så ut vesentlige underentrepri-

ser til Polske Filial, som lønner sine ansatte etter polsk lønnsnivå. Regjeringen løfter ikke en finger for å unngå dette. Og Fremskrittspartiet lar det i all hovedsak passere.

Vi kan ikke bruke overgangsordninger overfor bedrifter som tar med egne ansatte til Norge, slik vi kan overfor arbeidstakere som søker arbeid i norske bedrifter. Men det er fullt mulig å sette inn alminnelige tiltak overfor arbeidsmarkedet som motvirker en slik utvikling.

Arbeiderpartiet foreslo allerede ved årsskiftet en rekke tiltak. De har fått bred støtte fra fagbevegelsen, og de ler av dem også fra næringslivet. Sammen med Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti gjentar vi dem som lovforslag her i dag. Fremskrittspartiet støtter noen, men dessverre støtter de ikke de tiltakene som er mest virkningsfulle. Regjeringspartiene støtter ikke et eneste tiltak.

Den største utfordringen får vi imidlertid dersom Regjeringen og Fremskrittspartiet gjør alvor av at de vil øke adgangen til midlertidige ansettelser. I Regjeringens budsjettforslag for i år skrev Regjeringen:

«Adgangen til å leie inn arbeidstakere fra virksomheter som har utleie som formål, er regulert på samme måte som adgangen til å ansette midlertidig. Når adgangen til å ansette midlertidig utvides, vil derfor også adgangen til å leie inn arbeidskraft utvides tilsvarende.»

Regjeringen varslet altså utvidet adgang til midlertidige ansettelser, men også åpning for økt bruk av innleid arbeidskraft.

Etter utvidelsen av EU og EØS 1. mai vil utleiebyråer i hele EØS-området ha adgang til å leie ut arbeidskraft til norske virksomheter. Vi kan da se en utstrakt oppblomstring av virksomheter i de nye EØS-landene som formidler arbeidskraft til norske virksomheter. Med økt adgang til midlertidige ansettelser og medfølgende økt adgang til bruk av innleid arbeidskraft vil presset mot norske arbeidsplasser og mot norske lønns- og arbeidsvilkår øke ytterligere.

Heldigvis fikk Arbeiderpartiet gjennom budsjettavtalen stoppet denne utviklingen for inneværende år. Men Høyre og Fremskrittspartiet, med støtte fra Kristelig Folkeparti, varsler at de vil videre på galeien.

Resultatet for arbeidstakerne i Norge er at Fremskrittspartiet og Høyre ved å åpne for økt bruk av midlertidige ansettelser og økt bruk av utleie av ansatte skviser norske arbeidsplasser og norske lønninger. Det er Arbeiderpartiet imot!

Arbeiderpartiet foreslår sammen med Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet at det skal innføres en godkjenningssystem og kontroll av byråer som driver formidling og utleie av arbeidskraft i Norge. Fremskrittspartiet og Regjeringen sier nei!

Vi foreslår at staten og kommunene skal kunne stille krav om tarifflønn når det lyses ut offentlige anbud. Fremskrittspartiet og Regjeringen sier nei!

Vi foreslår at de ansatte i en bedrift skal kunne sikre seg mot useriøse underleverandører ved at tillitsvalgte skal ha rett til drøfting i forbindelse med beslutninger om

innleie og underentreprise, og at tillitsvalgte skal ha rett til innsyn i lønns- og arbeidsvilkår hos underentreprenør. Fremskrittspartiet og Regjeringen sier nei!

Vi vil pålegge bedriftene et ansvar for å sikre seg mot useriøse underleverandører ved at hovedentreprenøren gjøres ansvarlig for at underentreprenør følger skattereglene og annet lov- og regelverk. Fremskrittspartiet og Regjeringen sier nei!

Så er jeg glad for at Arbeiderpartiet gjennom de forslagene vi har lagt fram for Stortinget, får igjennom noen viktige endringer:

Arbeidstilsynet og andre relevante tilsynsmyndigheter får økt sine fullmakter til kontroll og sanksjoner overfor virksomheter som bryter regelverket – det er viktig. Men også det er regjeringspartiene imot.

Virksomheter som benytter arbeidstakere uten tillatelse, skal idømmes bøter og inndragning av fortjenesten. Også det er regjeringspartiene imot.

Plikten til å rapportere til skattemyndighetene om utenlandske arbeidstakere utvides. Det er regjeringspartiene imot.

Det gis åpning for å pålegge arbeidstakere å vise identitetskort og for at hovedentreprenør skal legge fram mannskapslistene. Også det er regjeringspartiene imot.

Arbeiderpartiet ser det som viktig at partene i arbeidslivet vurderer bruk av allmenngjøring av tariffavtaler. Samtidig mener vi at Arbeidstilsynet skal få utvidede fullmakter til håndheving av regler nedlagt i allmenngjorte tariffavtaler. Selv det er regjeringspartiene imot.

Regjeringens og regjeringspartienes håndtering av denne saken har vært preget av famling og mangel på handlekraft. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet får gjennomslag for noen av sine forslag. Aller viktigst er vårt forslag om at arbeidstakere fra de nye medlemslandene bare kan ta arbeid hvis de har lønn etter norsk tariffavtale.

Det er imidlertid behov for langt videre tiltak. Jeg anbefaler derfor de tiltak som Arbeiderpartiet står sammen med Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet om i dagens innstilling.

La meg som saksordfører samtidig foreta to rettelser på vegne av komiteen:

Forslaget om endring av utlendingsloven § 50 tredje ledd siste punktum trekkes.

Forslag til vedtak A. II skal lyde: § 56 a trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. § 58 a trer i kraft straks.

H e i d i G r a n d e R ø y s hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Dei rettingane som representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen har gjort greie for, er registrerte.

Det vert replikkordskifte.

Kari Lise Holmberg (H) [11:58:24]: Det er en grovt feilaktig påstand når Karl Eirik Schjøtt-Pedersen hevder at Regjeringen ikke løfter en finger i forhold til utfordringene på tjenestemarkedet. Men Arbeiderpartiet har sine motiver.

Dagbladet siterte onsdag LO-lederen i Trondheim, Arne Byrkjeflot:

«Vi ser ikke på utvidelsen av EU som et solidaritetsprosjekt.»

Dette var begrunnelsen for at LO har nektet Europa-bevegelsen å gå i 1. mai-toget med parolen «Solidaritet i Europa – 10 nye land.»

Nå skal Arbeiderpartiet slippe å være fullt ansvarlig for LOs synspunkter, men det må være lov å minne om at både LO og Arbeiderpartiet i noen tiår har lagt vekt på retorikk om solidaritet, særlig med Øst-Europa. Selv synes jeg at utvidelsen representerer en av etterkrigstidens viktigste solidaritetshandlinger, der Vest-Europa bidrar til å løfte Øst-Europa ut av historiens bakevje. Det er et økonomisk løft av dimensjoner, og det er et fredsprosjekt.

Grunnene for LOs benektelse av tidligere synspunkter på solidaritet kan man jo lure på. Er det slik at også Arbeiderpartiet prioriterer de fagorganisertes særinteresser istedenfor solidaritet med våre fattige naboland?

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [11:59:45]: Jeg går ut fra at representanten Holmberg utmerket godt kjenner til at Arbeiderpartiet bl.a. gjennom bevilgninger i Stortinget har lagt til rette for å forberede de nye medlemslandene på et medlemskap i EU og EØS, og har medvirket til bevilgninger til regionale tiltak i disse områdene.

Det er imidlertid ikke det vi diskuterer. Det vi diskuterer, er om Regjeringen har vist handlekraft og tatt initiativ i forhold til å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår. Det har ikke Regjeringen vist. Regjeringen ventet helt til siste slutt før den fremmet forslag om å iverksette overgangsordninger, og etter at flere partier i Stortinget, blant dem Arbeiderpartiet, hadde lagt fram forslag om det.

Det vesentligste, og jeg gjentar det, er at Regjeringen ikke har kommet med et eneste forslag i forhold til bedrifter som tar med egne ansatte til Norge. Dersom representanten Holmberg mener at Regjeringen har iverksatt slike forslag, ber jeg henne vennligst om å redegjøre for det.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:00:56]: Representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen redegjorde for en lang rekke krav og forslag som Arbeiderpartiet har lagt fram. Det er riktig at Fremskrittspartiet støtter en del av dem. Men Fremskrittspartiet støtter bl.a. ikke kravet om bolig til utlendingene.

Arbeiderpartiet vil utvide ordningen med regionale verneombud. Formidling og utleie av arbeidskraft skal vanskeliggjøres, og av alle ting skal hovedentreprenører gjøres ansvarlig for at underentreprenører betaler skatter og avgifter. Byggherrens kontrollansvar skal innskjerpes, og tillitsvalgte skal gis innsyn i lønns- og arbeidsvilkår for underentreprenører m.m. Ser ikke Arbeiderpartiet at alt det man foreslår i sum, vil gjøre det meget tungvint og kostbart for flere norske arbeidsgivere og norske byggherrer?

Samtidig vil mange av Arbeiderpartiets omfattende forslag trolig kreve oppbygging av et omfattende byrå-

krati og kontrollsystem. Vil egentlig det være pengene verdt, når man vet at mye av dette kun dreier seg om overgangsordninger som er midlertidige?

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:02:18]: Jeg registrerer at representanten Andersen illustrerer Fremskrittspartiets dilemma, der man på den ene siden har gitt inntrykk av at man var veldig skeptisk til de virkningene som kan komme i det norske arbeidsmarkedet som følge av økt arbeidsinnvandring, og på den andre siden ikke vil iverksette de tiltak som er nødvendige for å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår. Her er det ikke snakk om overgangsordninger. Det er jo det som er hele poenget. Det er ikke anledning til å iverksette overgangsordninger for bedrifter som tar med egne ansatte til Norge. Derfor må man iverksette ordninger som gjelder generelt på arbeidsmarkedet.

Jeg kan ikke se at de forslag som Arbeiderpartiet står sammen med Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet om, vil føre til økte kostnader for virksomheter som i hovedsak driver som de gjør i dag. Men det vil føre til økt kontroll for å forhindre at man leier inn underentreprenører som driver useriøst, som ikke følger norsk regelverk, som ikke følger norske skatteregler, og som har arbeidstakere som ikke har oppholdstillatelse. Det mener vi bør være riktig i forhold til de utfordringene vi står overfor på arbeidsmarkedet.

Heikki Holmås (SV) [12:03:40]: Vi er stort sett enig med Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet står sammen om alle punktene i denne innstillingen i forbindelse med behandlingen av denne odelstingsproposisjonen. Men en del av det vi oppnår her, er vi veldig glad for at vi klarer å få gjennomslag for.

Jeg har allikevel ett spørsmål til Arbeiderpartiets Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, fordi noe av det vi nå gjør, er å stå sammen om å få til en skikkelig vurdering og en innstramming i forhold til utleie av arbeidskraft. Da er spørsmålet mitt: Angrer Arbeiderpartiet på at de utvidet muligheten for utleie av arbeidskraft den gang de satt i regjering? Det andre er: Er det slik at Arbeiderpartiet i opposisjon er klokere enn Arbeiderpartiet i posisjon? Det siste er sagt med et lite smil om munnen.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:04:47]: Som representanten Holmås sikkert erindrer, var det nyanser i synet på måten man skulle tilrettelegge både arbeidsutleie og arbeidsformidling på, tidligere også. Arbeiderpartiet mener at de erfaringene som er gjort, bekrefter at det er nødvendig å iverksette en godkjenningsordning, en registreringsordning og en kontrollordning i forhold til firmaer som driver arbeidsutleie. Det er i dag et veldig stort antall firmaer som gjør det. Vi har bl.a. under de høringene vi har hatt i komiteen, fått relativt sterke utsagn fra næringslivet om hvordan en del av disse firmaene opererer. Derfor mener vi at det er nødvendig å sikre seriøsiteten gjennom å ha en godkjenningsordning, og at man kontrollerer virksomhetene.

Det jeg også valgte å fokusere særskilt på i innlegget mitt, er at i den utstrekning Regjeringen, med støtte fra Fremskrittspartiet – ønsker å utvide bruk av midlertidige ansettelser, vil det også føre til økt bruk av arbeidsutleie. Det vil kunne være en av de største utfordringene i forhold til arbeidsinnvandring fra de nye medlemslandene dersom man åpner for en slik bruk av midlertidige ansettelser.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Kari Lise Holmberg (H) [12:06:13]: Dagens debatt er en oppfølging av Stortingets behandling av kapittel 5 i meldingen om et velfungerende arbeidsmarked. Utvidelsen av EU og EØS-området 1. mai ble behørig diskutert av Stortinget den 22. mars. I så måte er mye alt sagt.

Verken Stoltenberg-regjeringen eller vår egen regjering la i utgangspunktet opp til å innføre overgangsordninger i forbindelse med utvidelsen. I løpet av de siste månedene har imidlertid alle EU-land signalisert vilje til å innføre ulike overgangsordninger. Derfor har det også her i Norge utviklet seg en tverrpolitisk enighet om dette. Særlig muligheten for et press på velferdsordningene har vært utslagsgivende.

Høyre har som utgangspunkt at Norge etter hvert trenger utenlandsk arbeidskraft. Vi ser det derfor som positivt at utvidelsen av EU og EØS gjør det mulig å fylle dette behovet. Vi frykter ikke at det blir en overveldende tilstrømming av arbeidstakere umiddelbart etter 1. mai. I den forbindelse kan jeg vise til en studie fra EU-kommisjonen fra mars i år som peker på at mindre enn 1 pst. av menneskene i de nye EU-landene har planer om å emigrere. Også den internasjonale migrasjonsorganisasjonen IOM avviser at en bølge av innvandrere vil skylle inn over Vest-Europa etter utvidelsen.

Det er verdt å merke seg at selv med de overgangsreglene som vedtas her i dag, vil det bli mye enklere for borgere fra de nye medlemslandene å komme inn på det norske arbeidsmarkedet etter 1. mai. Praksis vil bli at den enkelte borger fritt kan være i landet som arbeidssøker i seks måneder. Men når vedkommende har fått arbeid, må melding sendes senest innen en uke etter at arbeidet er tiltrådt. En slik meldeplikt som vi vedtar i § 56 a, er ingen overgangsordning. Det er en permanent ordning som vil gjelde utlendinger som skal arbeide her i landet. Dette er det enighet om i komiteen. Vi er likeledes helt enige om at det som vilkår for oppholdstillatelse skal stilles krav om tilnærmet heltidsarbeid og vanlige lønnsforhold.

Uten kravet til heltidsarbeid vil ti timers arbeid pr. uke gi arbeidstaker rett til fulle velferdsordninger. Når vi setter krav om heltidsarbeid og vanlige lønsvilkår, kan arbeidstakerne forsørge seg og sine familier. Dermed reduseres presset på velferdsordningene. Flere EU-land legger vekt på nettopp dette momentet i sine vurderinger.

Det mulige presset på velferdsordningene er bekymringsfullt. Vi må bare innse at det er store forskjeller i velferdsnivået mellom de gamle og de nye landene i EU og EØS-området. Å stille boligkrav, slik venstreopposi-

sjonen gjør, er likevel å gå for langt. Boligkrav er etter vår mening både unødvendig, urettferdig, byråkratiserende og lite gjennomførbart. Det får heller ikke støtte fra Fremskrittspartiet og blir heldigvis nedstemt.

Den første tiden etter utvidelsen vil velferdsgapet muligens kunne føre til et økt antall arbeidssøkende. Med overgangsordninger i en periode på maksimalt sju år har vi bedre muligheter for å følge utviklingen. I bladet Gemini blir det sagt at når det gjelder overgangsordninger, er det i første rekke snakk om å kjøpe seg tid til å forberede seg praktisk og mentalt på en situasjon hvor vi vil få et langt større multikulturelt arbeidsfellesskap. Vi trenger kanskje de årene!

For de 75 millioner innbyggerne i de nye medlemslandene betyr utvidelsen av EU og EØS-området den 1. mai nye muligheter for økonomisk og sosial framgang. Et av de største framskrittene for innbyggerne i de nye medlemslandene vil være den personlige friheten til å kunne reise og søke arbeid, studere og ta opphold i hele området. At det nå innføres overgangsordninger i de fleste gamle EU- og EØS-land, har ført til både skuffelse og irritasjon i de nye medlemsstatene. Visedirektøren ved det polske arbeidsdepartementets avdeling for europeiske forhold sier at ingen studier rettfærdiggjør påstandene om en massiv strøm av arbeidere.

Det er ingen tvil om at vårt lands utvikling er avhengig av en god balanse mellom tilbud og etterspørsel etter arbeidskraft. Vi sier derfor ja til arbeidsinnvandring, men velger enkelte overgangsordninger for å være føre var. Skulle erfaringene vise at overgangsordningene er unødvendige, er det en enkel sak å oppheve dem.

I dag vedtar vi også muligheten for å iverksette særlige beskyttelsestiltak. Disse vil tre i kraft hvis det viser seg å bli alvorlig ubalanse innenfor enkelte yrker eller områder etter utvidelsen. Det er en god sikkerhetsventil å ha.

Som det i stor grad har blitt presisert fra Arbeiderpartiet, gjelder overgangsordningene kun for enkeltpersoner som søker arbeid hos norske arbeidsgivere. De gjelder altså ikke for utsendte arbeidstakere ved tjenesteleveranser. EU- og EØS-regelverket innebærer at utenlandske leverandører av tjenester til norske kunder kan medbringe egen arbeidskraft for å utføre oppdraget. Med mindre vertslandet har lovgivning som pålegger tjenesteleverandører å følge nasjonal minstelønn eller allmenngjort tariffavtale, kan slike utsendte arbeidere avlønnes etter hjemlandets vilkår. For å være helt konkret: Lønns- og arbeidsforhold for en som er ansatt i et selskap i Latvia, reguleres av latviske regler. Arbeiderne kan kun utføre den jobben de er kommet hit til Norge for å gjøre. De kan kun være her så lenge jobben varer. De har heller ikke rett til norske velferdsgoder som sykelønn, dagpenger, barnetrygd, etc. Det er ikke et felles marked skal fungere. Det er ikke et smutthull, slik Aftenposten har framstilt det.

Høyre erkjenner at utvidelsen er en utfordring for det norske arbeidsmarkedet. Det må likevel være et utgangspunkt at det for arbeidsgivere er både tillatt og sunt å konkurrere på pris innen arbeidsmiljølovens grenser.

Sosial dumping skal motarbeides. Vi vet at det allerede i dag finnes sosial dumping. Det finnes svart arbeid. Det finnes skatteunndragelser, og det er brudd på lov- og avtaleverket i Norge. Det er ikke ukjent for oss. Det jobbes det i forhold til. Det har vi regler i forhold til. Vi vet også at samordningen mellom ulike offentlige instanser i Norge ikke alltid er optimal. Det jobber Regjeringen også med. Nødvendige tiltak drøftes i nært samarbeid med partene i arbeidslivet. Når det gjelder innlegget fra Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, har jeg lyst til å understreke at det er unødvendig å foreslå nye endringer, lovreguleringer, når vi har regler som kan fungere bedre. På definerne områder har vi regelverk, og ulike instanser har et ansvar. Men alt kan selvfølgelig gjøres bedre, og både regjeringspartiene og Regjeringen følger dette med argusøyne.

Vi erkjenner at det kan oppstå situasjoner i forbindelse med EØS-utvidelsen som gjør at ytterligere virkemidler må vurderes. Men tiltak mot sosial dumping som krever lovendring, trenger, som jeg sa, heller ikke være iverksatt før utvidelsen. 1. mai går på overgangsordningene. Jeg synes vi skal følge situasjonen og ta den på alvor, men vi skal ikke svartmale den. Det synes jeg Arbeiderpartiet i vesentlig grad gjør.

Jeg har lyst til å framheve at hele komiteen ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en redegjørelse i statsbudsjettet for 2005 om foreløpige erfaringer knyttet til sosial dumping som følge av EU-utvidelsen. Vi ber også Regjeringen i samme dokument om å redegjøre for erfaringer knyttet til lov om allmenngjøring av tariffavtaler som er basert på de innmeldte saker til Tariffnemnda. Denne loven, som har eksistert i om lag ti år, har vi ingen erfaringer med. Nå vil vi få se hvordan den virker.

Regjeringspartiene vil så absolutt ta utviklingen i arbeidsmarkedet på alvor, og med det alvor som til enhver tid er påkrevd. Jeg må imidlertid få si at jeg synes venstreopposisjonen både overdramatiserer og skaper en unødvendig frykt i forhold til virkningene på arbeidsmarkedet. Det er lett å se at det går en ubrutt linje fra Fellesforbundet til LO og så til Arbeiderpartiet. Det er for så vidt ikke noe nytt. Nytt er det likevel at både SV og Senterpartiet ukritisk støtter fagbevegelsen. Politisk er det flere hensyn å ta. Mange av forslagene vil da heller ikke få flertall.

Presidenten: Skal representanten ta opp eit forslag?

Kari Lise Holmberg (H): Det skal jeg, president. Jeg tar opp forslaget som Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti står bak.

Presidenten: Representanten Kari Lise Holmberg har teke opp det forslaget som ho refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:15:32]: Når det 1. mai blir full åpning for å kunne sette ut underentrepriser til bedrifter fra Polen eller Baltikum til langt mindre lønninger enn lønnsnivået i Norge, tror representanten

da at det er sannsynlig at norske bedrifter vil plassere oppdrag hos slike firmaer, eller er det ikke sannsynlig?

For det andre: Synes Høyre det er positivt at norske bedrifter kan tildele underentrepriser til bedrifter i de nye medlemslandene, selv om det vil kunne bidra til et press nedover på lønnsnivået i Norge? Hvis man ikke gjør det, hvorfor iverksetter man ikke da tiltak for å møte situasjonen?

Kari Lise Holmberg (H) [12:16:38]: I utgangspunktet er vi ikke imot konkurranse på arbeidsmarkedet. Vi har hele tiden understreket at vi etter 1. mai står overfor utfordringer. Vi skal følge utviklingen og se på den med det alvorlige blikket som den fortjener å bli sett på med. Men vi har, som jeg sa i mitt innlegg i dag, muligheter for å følge med og gripe inn. Vi har kontrollmuligheter, og vi har tildelt ansvar. Man skal ikke se bort fra at Karl Eirik Schjøtt-Pedersen kan ha rett i at vi får en del virkninger av utvidelsen etter 1. mai, men dette jobber Regjeringen med, ikke minst på den måten at Regjeringen samarbeider med partene i næringslivet.

Jeg vil fortsatt fastholde at jeg mener Arbeiderpartiet overdramatiserer situasjonen på arbeidsmarkedet og er usolidariske i forhold til arbeidstakere i Øst-Europa.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:17:56]: Representanten Kari Lise Holmberg sa i sitt innlegg at selv med de restriksjoner som blir gjort gjeldende for den frie bevegelsen av arbeidstakere fra de nye EU-landene, blir det langt lettere for disse å ta seg arbeid i Norge etter 1. mai. Det er jo selvsagt helt riktig.

Fremskrittspartiet foreslo å videreføre alle gjeldende restriksjoner når det gjelder arbeidsinnvandring og innreise fra borgere fra disse nye EU-landene i overgangsperioden, men uten å få støtte for noe av det. Så vidt Fremskrittspartiet kan se, har absolutt ingen velferdsordninger god nok sikring mot misbruk. Representanten Holmberg sa også i sitt innlegg at press på velferdsordningene kan bli et problem.

Hvor stor vurderer representanten Holmberg faren å være for at norske velferdsordninger kan bli misbrukt i et større omfang i forbindelse med denne EU-utvidelsen? Hva mener i så fall representanten Holmberg man bør gjøre fra norsk side, hvis dette viser seg å bli et stort problem?

Kari Lise Holmberg (H) [12:19:16]: Man må ta med seg historien her. I utgangspunktet var det ikke noe ønske i det hele tatt fra vår regjering å innføre overgangsordninger, men utviklingen i Europa har gjort at vi ønsker å gjøre det nå, nettopp i forhold til velferdsordningene. Det er klart at å jobbe ti timer i uken og så ha fulle rettigheter høyst sannsynlig vil føre til et press på velferdsordningene, men så lenge vi har overgangsordningene, vil ikke dette presset være aktuelt. Det er helt klart at vi i tiden framover – og nå har vi tid på oss – må ta velferdssystemet vi har i landet, opp til debatt. Det tror jeg det er veldig viktig at vi gjør.

Heikki Holmås (SV) [12:20:22]: Jeg har et spørsmål til Kari Lise Holmberg som går på følgende: Hvis en estisk arbeider kommer og jobber til halvparten av den timelønnen som er vanlig innenfor f.eks. byggebransjen, og har ni ukers oppdrag der vedkommende jobber 72,5 timer pr. uke, som er det som er foreslått fra Arbeidslivslovutvalget, vil Kari Lise Holmberg regne det som sosial dumping? Hvis hun ikke vil regne det som sosial dumping, fordi en holder seg innenfor det gjeldende lovverket, hva skal da til for at Kari Lise Holmberg mener at noe er sosial dumping?

I tillegg har jeg et spørsmål som er knyttet til kontraktører. Vi sier at det er opp til partene i arbeidslivet å gjøre noe i forhold til allmenngjøring av tariffavtaler, men det finnes mulighet for folk til å komme hit og jobbe som selvstendig næringsdrivende og nærmest selv fastsette hva slags lønnsvilkår de vil ha. Dette har vi ingen virkemidler mot. Har Kari Lise Holmberg noen virkemidler?

Kari Lise Holmberg (H) [12:21:41]: Nei, vi har ingen virkemidler. Det har heller ikke opposisjonen, for vi snakker om de fire friheter.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:22:15]: Jeg vil innledningsvis få understreke at det er en stor og viktig historisk begivenhet for Europa når Den europeiske union den 1. mai utvides fra 15 til 25 medlemsland. Når Estland, Latvia, Litauen, Polen, Slovakia, Slovenia, Tsjekia, Ungarn, Malta og Kypros tas opp som medlemmer i Den europeiske union, representerer dette en milepæl i den europeiske integrasjon. Dette er den største utvidelsen av EU noensinne.

Det felleseuropeiske prosjekt for politisk og økonomisk samarbeid gjennom Den europeiske union har nok en gang gitt resultater som styrker og videreutvikler det europeiske samfunn i positiv retning. EU har med dette nok en gang manifestert sin viktige rolle som premissleverandør for Europas framtid.

Men når dette er sagt: Tross grunn til begeistring over EU-utvidelsen og den dynamiske progresjonen i den europeiske integrasjonsprosess byr den nå nær forestående EU-utvidelsen allikevel på en del ikke ubetydelige utfordringer for partene. Årsaken til en viss bekymring vedrørende disse utfordringene er at det er til dels betydelige økonomiske, sosiale og velferdsmessige forskjeller mellom de nye EU-landene og de nåværende EU-landene, inkludert EØS-landet Norge.

Først og fremst representerer utvidelsen fra 15 til 25 medlemsland en utfordring i forhold til de nasjonale arbeidsmarkeder og velferdsordninger i de nåværende EU/EØS-land. De fleste EU-land har på denne bakgrunn sett det som nødvendig å innføre overgangsordninger for å begrense den frie flyten av arbeidstakere fra de nye EU-land.

Ideelt sett er dette ikke noen ønskelig situasjon. Men realitetene tatt i betraktning synes anvendelse av over-

gangsordninger og beskyttelsestiltak vedrørende de nasjonale arbeidsmarkeder i de nåværende EU-landene helt nødvendig.

I henhold til EUs tiltrædelsestraktat og EØS-utvidelsestraktaten har man altså fra norsk side adgang til å begrense den frie flyt av arbeidstakere fra de nye EU-landene som kommer til Norge, og Norge akter å innføre overgangsregler. Men de begrensingsmulighetene som ligger i overgangsordningene, er altså midlertidige, og kan maksimalt gjøres gjeldende for sju år. Dessuten gjelder overgangsordningene kun for de arbeidstakere som på egen hånd reiser til Norge for å søke arbeid hos norske arbeidsgivere. For arbeidstakere fra Malta og Kypros kan man ikke iverksette overgangsordninger. Vi har fra norsk side heller ikke mulighet til å iverksette overgangsordninger når det gjelder den frie flyt av tjenester fra firma med adresse i de nye EU-landene.

Med andre ord: Virksomheter som er registrert i de nye EU-landene, kan følgelig fritt fra 1. mai sende sine ansatte på arbeidsoppdrag i Norge til «hjemmelønn». Lønns- og arbeidsforhold for arbeidstakere som er ansatt i f.eks. et polsk firma, og som utfører tjenester i Norge, blir i utgangspunktet regulert etter gjeldende polske regler og ikke norske.

Nå skal det imidlertid nevnes at utenlandske arbeidstakere på tjenesteoppdrag i Norge ikke har rett på norske velferdsytelser som sykelønn eller ledighetsutbetaling. Men vi kan bare konstatere at tjenester representerer en stor åpning for omgåelse av overgangsordningene, som altså gjelder kun for arbeidstakere.

Vi må være klar over at fri flyt av tjenester kan føre til at overgangsreglene i noen grad undergraves. Dermed kan dette muligens skape et visst press på norske lønns- og arbeidsvilkår i enkelte bransjer. Dette er lite ønskelig! Men vi kan lite gjøre med at det via tjenesteflyten vil bli svært lett å få en polakk til polsk lønn i Norge etter EU-utvidelsen. Verken arbeidsmiljøloven eller annen norsk lovgivning inneholder som kjent bestemmelser om minstelønn.

Ett virkemiddel vi har for å påvirke lønnsvilkårene for utenlandske arbeidstakere som utfører tjenester i Norge, er lov om allmenngjøring av tariffavtaler. Men dette er en løsning som ikke er særlig ønskelig, slik jeg ser det.

Nå er det allikevel slik at viktige deler av arbeidsmiljøloven gjelder for alle arbeidstakere, både norske og utenlandske, som arbeider i Norge. Arbeidsmiljølovens bestemmelser i Kap. XII B om utsendte arbeidstakere gjelder for utenlandske virksomheter som sender arbeidstakere til Norge i forbindelse med tjenesteyting.

Arbeidsmiljøloven hjemler at en rekke viktige bestemmelser om arbeids- og ansettelsesvilkår kommer til anvendelse for utsendte arbeidstakere når disse utfører tjenesteoppdrag i Norge. Arbeidsmiljøloven stiller bl.a. krav til arbeidsavtale, sikkerhet på arbeidsplassen, arbeidstid, overtidsarbeid og nattarbeid m.m. for utsendte arbeidstakere.

Samtidig er rettstilstanden på det norske arbeidsmarkedet også slik at både ferieloven, sysselsettingsloven og likestillingsloven skal gjelde for utsendte arbeidstakere.

Disse bestemmelsene i arbeidsmiljøloven om utenlandske arbeidstakere på tjenesteoppdrag i Norge er en oppfølging av EU-direktivet om utsendte arbeidstakere i forbindelse med tjenesteyting. Nevnte bestemmelser i EUs rådsdirektiv er ment å fremme rettferdig konkurranse og motvirke sosial dumping i EU og EØS-området.

Det som blir viktig i denne sammenhengen, er at Arbeidstilsynet har tilstrekkelig med ressurser, for Arbeidstilsynet må være i stand til å utføre en tilfredsstillende kontroll med at de bestemmelsene i norsk lov som gjelder for utsendte arbeidstakere fra andre land som er på tjenesteoppdrag i Norge, faktisk etterleves ute på norske arbeidsplasser. Her har vi trolig en utfordring.

Det er nå, som nevnt, klart at de fleste av de nåværende EU-landene iverksetter overgangsregler for å begrense den frie flyt av arbeidskraft fra de nye EU-landene. I Norge var Fremskrittspartiet blant de første til å påpeke behovet fra norsk side for å innføre overgangsordninger med det formål å begrense den frie flyt av arbeidsinnvandring fra de nye EU-landene.

Fremskrittspartiet har lenge ment at fri arbeidsinnvandring til Norge fra dag 1, dvs. fra 1. mai, kunne skape problemer på det norske arbeidsmarkedet i form av sosial dumping og også føre til misbruk av offentlige norske velferdsytelser. Regjeringen var lenge uenig med Fremskrittspartiet i dette syn, men etter at nær samtlige av de nåværende EU-landene har varslet at man akter å innføre overgangsordninger, snudde altså også den norske regjeringen i tolvte time. Fremskrittspartiet er glad for det, men vi er allikevel bekymret for at effekten av overgangsordningene kan vise seg å bli minimale, fordi bestemmelsene lett kan omgås via tjenesteåpningen, slik jeg har redegjort for tidligere i mitt innlegg.

Det store ubesvarte spørsmålet på det nåværende tidspunkt er hva omfanget av arbeidsinnvandringen fra de nye EU-landene i virkeligheten vil bli etter utvidelsen. Anslag på migrasjonsomfanget viser at rundt 5 pst. vil flytte til dagens EU-land, herav ca. 3 pst. til Skandinavia. Fremskrittspartiet vil imidlertid vise til at dette anslaget er svært usikkert, og at uten overgangsordninger ville omfanget trolig kunnet bli betydelig større.

Fremskrittspartiet ønsker i korthet å videreføre alle dagens gjeldende restriksjoner på arbeidsinnvandring og innreise fra borgere fra de nye EU-landene.

For Fremskrittspartiet er det viktig å forhindre sosial dumping og sikre velferdsordningene best mulig mot misbruk fra utenlandske arbeidstakere i den overgangsperioden landet fortsatt har suverenitet til å opprettholde sin egen innvandringspolitikk overfor de nye EU-landene. Fremskrittspartiet har registrert at vi ikke fikk gjennomslag for denne strenge linjen under behandlingen av St.meld. nr. 19 for 2003-2004.

Fremskrittspartiet har derfor subsidiært valgt vekselvis å støtte de forslag fra Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og regjeringspartiene som vi oppfatter som de strengeste, samtidig som de ikke må skape for store negative effekter for norsk næringsliv. Fremskrittspartiet ønsker med dette å medvirke til å styrke de seriøse aktørene i

norsk arbeidsliv og beskytte vårt velferdssystem mot misbruk.

Til slutt: Fremskrittspartiets største bekymring er at ingen velferdsordning synes å være garantert mot misbruk og velferdsturisme, og at det nå bare er tiden som vil vise hva konsekvensene av dette vil bli, og hvilket omfang det vil få.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [12:31:42]: Fremskrittspartiet gir uttrykk for bekymring for utviklingen i arbeidsmarkedet, og gir inntrykk av at partiet gjennom sine forslag til overgangsordninger hadde tiltak som var mer målrettet i forhold til de utfordringer vi står overfor. Men Fremskrittspartiet har jo ikke før i denne innstillingen sluttet seg til tiltak av noen art når det gjelder den største utfordringen, nemlig bedrifter som har med egne ansatte til Norge. Og hvis Fremskrittspartiet er bekymret, hvorfor støtter da ikke partiet at det skal stilles krav til tarifflønn eller tilsvarende ved statlige og kommunale anbud? Hvorfor ønsker Fremskrittspartiet å åpne for mer bruk av midlertidige tilsetninger, som faktisk vil være en av de viktigste kildene til økt arbeidsinnvandring fra de nye medlemslandene? Hvorfor vil Fremskrittspartiet ytterligere liberalisere muligheten for arbeidsutleie, noe som også vil være en av de viktigste kildene til økt arbeidsinnvandring fra de nye medlemslandene?

Torbjørn Andersen (FrP) [12:32:57]: Til representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Først og fremst ønsker Fremskrittspartiet et friest mulig arbeidsmarked med minst mulige reguleringer og minst mulig statlig inngripen. Når det gjelder krav til tarifflønn ved offentlige anbud, har Fremskrittspartiet ikke valgt å støtte dette forslaget fra Arbeiderpartiet. Vi mener at det går for langt. Det er et uheldig forslag, som er en for stor inngripen i den frie forhandlingsretten som må være mellom partene i arbeidslivet, også mellom byggherrene i arbeidslivet. Man må ha frihet til selv å kunne forhandle seg fram til avtaler når det gjelder byggetiltak. Så vil jeg også minne om at det altså er snakk om midlertidige tiltak. Det er ikke tiltak som er permanente, men midlertidige, og før eller siden vil vi se realiteten.

Kari Lise Holmberg (H) [12:34:26]: La meg først få si at jeg er glad for at Fremskrittspartiet står sammen med regjeringspartiene og sikrer det viktigste i denne saken. Men samtidig har jeg lyst til å si at jeg er skuffet over at Fremskrittspartiet sikrer venstresiden flertall for mulige nye byråkratiske byrder. Unødvendige rapporteringskrav for næringslivet og etablering av dobbeltarbeid mellom offentlige etater hadde jeg faktisk ikke ventet fra Fremskrittspartiet.

Høyre ønsker et enklere Norge, uten unødvendige byråkratiske byrder. Det trodde jeg også var Fremskrittspartiets mål. Har jeg tatt feil?

Torbjørn Andersen (FrP) [12:35:10]: Jeg må minne representanten Kari Lise Holmberg fra Høyre om at det er til dels store og betydelige økonomiske, sosiale og velferdsmessige forskjeller mellom de ti nye EU-landene og de nåværende EU-landene og Norge. I en slik situasjon, med så store avstander, tror jeg det er viktig at vi gjør dette noe over tid, og at en altså anvender overgangsordninger, for jeg tror det vil være vanskelig. Jeg er ikke enig i at vi har valgt å legge noen spesielt store byrder på næringslivet. Når vi har støttet forslag vekselvis fra regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, har vi prøvd å støtte forslag som er strenge, men også å balansere det mot forslag som har en karakter som ikke er til skade for norsk næringsvirksomhet. Det er det som har vært det primære utgangspunkt når vi har gjort det valget vi har gjort når det gjelder å støtte de forslagene som er i innstillingen.

Heikki Holmås (SV) [12:36:23]: Fremskrittspartiet gikk jo inn for å videreføre dagens ordning i forhold til tredjelandsborgere som en overgangsordning når EØS-utvidelsen trer i kraft. Det er jo ikke noen bombe at Fremskrittspartiet er imot at flere polakker, estlendere og andre som de kaller ikke-vestlige innvandrere, men som kanskje blir vestlige innvandrere nå når de blir med i EU, skal få lov til å komme til Norge og bosette seg her. Men det som blir trukket fram som en omgåelse av overgangsreglene, er altså fri flyt av tjenester. Da er det grunn til å spørre: Er det slik at Torbjørn Andersen og Fremskrittspartiet da man inngikk EØS-avtalen i sin tid, ikke skjønte at fri flyt av tjenester kom til å føre til at flere mennesker kom på tjenesteoppdrag i Norge? Og hvis det er slik at de er bekymret for senkede lønninger og press på lønninger i Norge, hva er det da som gjør at de er imot allmenngjøring av tariffavtaler?

Torbjørn Andersen (FrP) [12:37:38]: Det er riktig som representanten Holmås fra SV sier, at den største utfordringen, slik vi ser det i Fremskrittspartiet, er knyttet til fri flyt av tjenester. Det vi stort sett behandler og har virkemidler til å gjøre noe med, er jo arbeidstakere som kommer til Norge og søker arbeid hos norske arbeidsgivere. Men det som jeg håper – det er derfor jeg mener at en overgangsordning på fem–sju år er så viktig – er at vi i løpet av denne prosessen, disse fem–sju årene, vil få en harmonisering, at disse ti, eller iallfall åtte, nye EU-landene vil få en sosial og økonomisk velferdsmessig utvikling som gjør at avstanden om fem–sju år er mindre enn det avstanden er i dag. Og da blir også selve problemet betydelig mindre.

Som jeg sa tidligere, er det også slik at vi ønsker et friest mulig arbeidsmarked, men vi har altså sett at vi er nødt til å benytte overgangsordninger i en situasjon i dag der forskjellene sosialt, økonomisk og velferdsmessig er så store som de tross alt er.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed slutt.

Heikki Holmås (SV) [12:39:12]: I brev datert 8. mars 2004 skriver daværende statsråd Victor Norman om

overgangsordninger at de kan «bidra til å forebygge mulig sosial dumping». Det er vi i SV enig i. Så skriver han videre:

«De største utfordringene her vil imidlertid trolig gjelde tjenesteyting fra selvstendig næringsdrivende – eventuelt også kalt kontraktører – «og utsendte arbeidstakere på tjenesteoppdrag.»

Derfor er det som burde være det mest oppsiktsvekkende i denne saken, når vi nå behandler den, at det fra Regjeringens side ikke finnes noen forslag i forhold til å forberede det norske arbeidsmarkedet på selvstendig næringsdrivende, tjenesteytende bedrifter og arbeidstakere utleid gjennom arbeidskraftutleie fra de nye medlemslandene, for å unngå at vi får sosial dumping eller vesentlig press på norske lønns- og arbeidsvilkår.

Den frie flyten av arbeidskraft kan vi behandle med overgangsordninger, og det gjør vi nå. Vi er svært fornøyd med at et enstemmig storting nå sier at man skal ha norske lønns- og arbeidsvilkår for folk som kommer og søker arbeid i Norge. Når vi utvider EØS-avtalen og får frihet til å dra til alle andre EØS-land for å jobbe der, mener vi det er rimelig at alle andre mennesker fra de nye EØS-landene også skal kunne få lov til å komme til Norge for å jobbe. Men for å unngå at disse folkene blir nødt til å jobbe under vesentlig lavere lønns- og arbeidsvilkår enn det folk i Norge gjør, og for å unngå at vi får et press på folk som allerede jobber nettopp i de bransjene som er mest utsatt – som hotell- og restaurantbransjen, bygningsbransjen, handel og kontor, der man i dag har den laveste organiseringsgraden og de laveste lønningene her i landet – sier vi at lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde.

Jeg må innrømme at jeg er veldig glad for at vi har fått fullt flertall og full oppslutning for at slik skal det være i Norge i årene som kommer. Men så kommer vi til den frie flyten av tjenester og den frie etableringsretten. Og da mener jeg at akkurat den debatten viser hva den grunnleggende uenigheten gjelder i denne saken. Da er det slik at SV har et grunnleggende prinsipp om at arbeid utført i Norge skal utføres etter norske lønns- og arbeidsvilkår. Dette sier Regjeringen at den er enig i. Jeg har vært i debatter med statssekretærer og statsråder, som alle sier at dette er de enig i. Men det er vanskelig å tro på dette når Regjeringen inntar en vent og se-holdning i forhold til at folk kan komme og jobbe både som private tjenesteytere og som utstasjonerte arbeidere. Det er vanskelig å tro på at Regjeringen virkelig mener at arbeid utført i Norge skal utføres etter norsk lønns- og arbeidsvilkår.

Da debatten om dette blusset opp i fjor sommer, var vårt hovedfokus at vi nettopp ønsket å sørge for at alt arbeid utført i Norge skulle utføres etter norske lønns- og arbeidsvilkår. Da var vårt fokus på den sosiale dumping, utført av tjenesteytende bedrifter og kontraktører i Norge, som kommer som følge av EØS-utvidelsen. Det var det som var vårt hovedfokus i den debatten. I tillegg kom debatten om overgangsordninger, som var forvirrende, bl.a. på grunn av et litt lavt kunnskapsnivå i mediekorpset rundt akkurat det å se at det finnes forskjeller

på de overgangsordninger vi nå vedtar, og de overgangsordninger som Fremskrittspartiet gikk inn for, som gikk ut på å videreføre utestenging av arbeidstakere fra de nye EØS-landene. Men fokuset vårt var på sosial dumping av tjenester, og derfor fremmet vi et eget Dokument nr. 8-forslag. Senere fremmet Arbeiderpartiet et og Senterpartiet et, og vi står i dag sammen om en hel rekke forslag som nettopp har sosial dumping som hovedfokus. Disse forslagene slutter ikke Kari Lise Holmberg seg til, og hun kommer opp på talerstolen og sier: Vi har ingen virkemidler, dette er EUs fire friheter.

Det er ikke slik at vi ikke har noen virkemidler, det er slik at vi ikke vil bruke de virkemidlene vi har. Vi har flere virkemidler, og jeg vil presentere noen av dem. Noe av det vi får flertall for sammen med Senterpartiet, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet – og jeg er veldig glad for at Fremskrittspartiet har sluttet seg til dette – er bl.a. å sørge for at Arbeidstilsynet får oppgaver i forhold til lønn. Arbeidstilsynet kommer nå til å få oppgaver i forhold til de allmenngjorte tariffavtalene, der tariffnemnden kommer til å fatte sitt første vedtak nå i begynnelsen av mai, forhåpentligvis, eller i hvert fall i løpet av mai, noe som blir den første allmenngjorte tariffavtalen vi ser. I forhold til allmenngjorte tariffavtaler er det slik at SV stod alene om å komme med en oppfordring til fagbevegelsen om at fagbevegelsen i større grad og på større geografiske områder og bransjeområder er nødt til å gå inn for å ta i bruk allmenngjøring av hele eller deler av tariffavtalene. Jeg vet at det nå f.eks. i byggebransjen foregår en diskusjon om hvorvidt man skal allmenngjøre riggbestemmelser, arbeidstidsbestemmelser og minstelønnsbestemmelser for alle mennesker som jobber innenfor bransjen. Da vil vi på den ene siden ikke trykke ned, som både fagbevegelsen og mange andre er redde for, alle tariffavtalens områder for hele arbeidslivet, men vi vil sikre et anstendig minimum. Dette er noe som partene i arbeidslivet gjør selv. Vi oppfordrer veldig sterkt til at partene i arbeidslivet ser på dette, og at fagbevegelsen tar fatt i dette på en skikkelig måte. Men vi skjønner at man avventer den første tariffnemndens vedtak knyttet til allmenngjøring av tariffavtaler.

Dette er et virkemiddel som vil gjelde for alle utstasjonerte. Det vil gjelde alle arbeidstakere i Norge, men det vil også gjelde alle utstasjonerte arbeidstakere. Derfor er det ikke slik som Kari Lise Holmberg sier, at vi ikke har noen virkemidler, for dette er EUs fire friheter. Dette er altså et virkemiddel som vi har, og som jeg mener at vi politisk må ta ansvar for.

Det er altså slik at vi i forbindelse med EØS-utvidelsen sier at vi vil ha beskyttelsesmekanismer for å hindre at det går hardt ut over det norske arbeidslivet, for vi mener det er en del verdier som må tas vare på. Men da sier vi at det også er et politisk spørsmål i hvilken grad vi ønsker å regulere andre deler av dette som går på lønns- og arbeidsvilkår for utstasjonerte.

Den andre delen av lønningene som vi nå må regulere, og som Arbeidstilsynet får ansvaret for, er det som knytter seg til folk som er her på korttidsarbeid, sesongarbeid osv., og som kommer innunder den overgangsordningen

som vi nå vedtar, og de spesialbestemmelser som gjelder. Det mener vi er veldig viktig. Igjen mener Kari Lise Holmberg fra Høyre at dette er byråkratisering. Men – bevarer – det å føre tilsyn med vilkår som er gitt fra Arbeidstilsynets side, er jo vitterlig ikke byråkratisering, men en viktig oppgave for å påse at de regler og det som vi har fastsatt her i det norske storting, faktisk følges opp. Hvis vi ikke har noe tilsyn med dette – slik som UDI sa det, vi har ikke kapasitet til å ha et skikkelig tilsyn med dette, vi sjekker det når vi innvilger avtaler, men ikke senere – er det klart at da er det nødvendig å gjøre noe. Vi har ikke flere virkemidler, sier Kari Lise Holmberg, og alt fører til byråkratisering. Men en av de tingene som vi er veldig glad for at vi får gjennomslag for, er bl.a. at det nå blir pålagt alle arbeidsgivere når de bruker utlendinger, å innrapportere innen to uker til skattekontoret for utenlandssaker i Stavanger. Vi vet jo at dette i dag gjelder for oljebransjen, og det gjelder for bygg- og anleggsværing. Men vi vet at det f.eks. innenfor hotell- og restaurantbransjen i Oslo når man har gjennomført kontroller, er avdekket stor grad av svart arbeid, stor grad av utlendinger som jobber, og som jobber svart. Det er klart at dette er det viktig å få gjort hvis vi skal sørge for å inndra de skattepengene som faktisk skal være med på å finansiere velferdssamfunnet. Å kalle det for byråkratisering å sørge for å få bedre oversikt over hvem det er som jobber hvor, kan ikke jeg forstå er et rimelig argument fra høyresiden.

Så kommer det som jeg mener er en stor utfordring. Innenfor byggenæringen i Danmark er det 10 000 selvstendig næringsdrivende som er etablert. Landsorganisasjonen, eller fagforeningene i Danmark, anslår at over halvparten av dette er mennesker som arbeider på vanlige lønns- og arbeidsvilkår, altså som vanlige lønns- og arbeidstakere, men som er kontraktører i den forstand at de utfører vanlig lønnsarbeid, men til lønninger som er vesentlig lavere enn det som er gjengs. De slipper å betale arbeidsgiveravgift. De kan tilby lavere timelønn. De omfattes ikke av allmenngjøring, f.eks. allmenngjøring av tariffavtaler. Her ser vi at det er en utfordring. Men istedenfor å sette seg ned og si at dette er de fire friheter, vi kan ikke gjøre noe som helst, burde vi jo se igjennom regelverket og se om vi f.eks. kan skjerpe skattereglene for å stramme inn, eventuelt stramme inn tilsynet for å se om det er slik at folk som utfører vanlig lønnsarbeid, i større grad skal regnes som arbeidstakere. Men da trenger vi en innsats og ikke en vent og se-holdning.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Kari Lise Holmberg (H) [12:49:23]: Her ble det mye raljering, men jeg skal ta et annet utgangspunkt.

Mange sosialdemokrater og sosialister har opp gjennom tidene snakket varmt om internasjonal solidaritet, ofte med fokusering på våre brødre og søstre i det tidligere Øst-Europa. Dette gjelder også mange av de tilstedeværende her i salen. SV går nå inn for å stille strengere krav enn Regjeringen for å få arbeidstillatelse, bl.a. at

den enkelte ikke skal kunne velge bostandard selv. SV går også inn for å gi fagbevegelsen stadig nye rettigheter.

I Sverige har miljøpartiet og venstrepartiet gått imot overgangsordninger nettopp på grunn av ønsket om internasjonal solidaritet. Føler ikke SV seg litt beklemt med forskjellen til sine søsterpartier? Eller er ønsket om å markere et rødt samarbeid i norsk politikk viktigere? Spriket er jo ellers svært stort.

Heikki Holmås (SV) [12:50:31]: Nei, jeg er ikke så veldig beklemt. Vi har hatt gode diskusjoner både med vårt svenske søsterparti, vårt danske søsterparti og vårt finske søsterparti om akkurat disse spørsmålene og sett at her har vi forskjellige vurderinger, og vi har inntatt forskjellige standpunkt.

Det er mulig at de i Sverige anser det som sannsynlig – og det er det venstrepartiet i Sverige på en måte sier – at de bedre klarer å bekjempe sosial dumping i Sverige hvis man åpner for fri arbeidsinnvandring fra første dag. Det sier venstrepartiet når vi diskuterer dette med dem.

I Norge føler vi at vi har et litt annet utgangspunkt, bl.a. fordi vi har en litt annen regjering – vi har en regjering som ikke ønsker å sørge for at man har skikkelige lønns- og arbeidsvilkår, som ikke sørger for å sikre det som går på arbeidstid, og flere slike ting, men som tvert imot ser ut til å ønske å liberalisere i forhold til midlertidig ansettelse, i forhold til f.eks. å utvide den arbeidstiden man kan jobbe, osv. Det er nettopp derfor jeg tror at vi og svenskene, f.eks., er kommet til forskjellig konklusjon.

Presidenten: Fleire har ikkje teikna seg til replikk.

Olaf Gjødrem (KrF) [12:52:16]: Utvidinga av EU mot aust 1. mai er ei utfordring for EU, og for Noreg gjennom EØS-avtala. Både her i landet og i Europa elles er ein oppteken av kva for konsekvensar dette vil medføre for arbeidsmarknaden, på godt og vondt. Det generelle biletet er likevel positivt. Det er ein ny region som skal lyftast opp, og dette fokuset bør me ikkje mista av syne.

Inntil nyleg ønskte dei fleste EU-landa å opna arbeidsmarknaden fullt ut frå utvidingstidspunktet. Men på grunn av store forskjellar i løns- og velferdsnivå mellom dei nye og dei noverande EU-landa frykta mange stor tilstrøyming av arbeidstakarar frå dei nye medlemslanda, sosial dumping og misbruk av velferdsordningar. Dei fleste EU-landa har derfor bestemt seg for å ha visse overgangsordningar.

I ein slik situasjon meiner Kristeleg Folkeparti det er rett at òg Noreg innfører overgangsordningar som inneber at arbeidssøklarar frå dei nye EU-landa må klara seg sjølve til dei får jobb, og jobb må dei skaffa seg innan seks månader. Vidare er det krav om opphaldsløyve før arbeidet tek til, avtale om heiltidsarbeid og vanlege løns- og arbeidsvilkår.

Paradokset er at den demografiske verkelegheita, med eldrebølgje og låge fødselstal, tilseier at me på lang sikt er avhengige av arbeidsinnvandring dersom tenesteproduksjonen skal haldast oppe. Det er både gamle og nye

EU-land òg, i endå sterkare grad enn oss. Problemet i framtida blir kanskje ikkje kampen om arbeid, men kampen om arbeidrarar. Arbeidssøklarar frå dei nye EU-landa kan derfor bli ein vinst for landet vårt. Dei vil kunna medverka til auka produktivitet, utvikling og framsteg.

Kristeleg Folkeparti vil at alle som jobbar og bur i Noreg, skal ha norske løns- og arbeidsvilkår. Det er derfor viktig at det blir teke grep for å hindra sosial dumping og velferdsturisme. Så forventar me, som dei gjer i dei nye EU-landa, at økonomien der skal profitera på medlemskapen, dra nytte av det velferdsnivået som me har på vestleg side, og at løns- og kostnadsnivået innan EU/EØS-området skal jamna seg ut på sikt.

Eit vesentleg poeng for Kristeleg Folkeparti er å få på plass ein mest mogleg effektiv, smidig og hurtig prosedyre for å søkja om arbeidsløyve. Tidlegare erfaringar som arbeidssøklarar har hatt, som vandring frå dør til dør, frå kontor til kontor, er uverdige – og rimeleg flaut. Slike eksempel på byråkratisk ansvarsfråskrivning og kunnskapsløyse kan ikkje akseptast.

Velferdsordningane våre kan koma under sterkt press etter 1. mai. Risikoen er til stades for at norske velferdsordningar blir eksporterte ut av Noreg til lågkostland. Denne utfordringa har me felles med våre naboland. Ein må frå fyrste dag vera på vakt mot misbruk. Skulle det vera naudsynt, kan me i ettertid setja i verk tiltak for å hindra dette.

Det er dessverre slik at EØS-avtala ikkje gjev høve til å innføra overgangsordningar for verksemder som tilbyr tenestene sine i den norske marknaden. Faren for at desse arbeidrarane vil ha vilkår som er langt frå dei norske, er stor. Slike tilbydarar utfordrar òg norske verksemder. Noreg har allereie problem med eit lønsnivå som f.eks. er 30 pst. over Sveriges og Danmarks, og skyhøgt over landa i nærområda våre, f.eks. i Baltikum. Med dette kostnadsnivået er risikoen stor for at delar av norsk næringsliv blir utkonkurrerte på pris. Her ligg store utfordringar både til politikarar, næringsliv og arbeidstakarorganisasjonar – EU-utviding eller ikkje.

På denne bakgrunnen er det tilfredsstillande at Regjeringa har varsla at ho vil ha nøye tilsyn med utviklinga og eventuelt koma tilbake med tiltak om det skulle visa seg naudsynt. Men i sum føler eg at opposisjonen svartmalar utviklingsmoglegheitene altfor mykje. Me har lenge hatt eit EØS-område med lågkostnadsland, utan at dei visjonane som opposisjonen gjev uttrykk for, har slått til. Eg har tiltru til at me òg skal kunna handtera den nye situasjonen.

Å s a E l v i k hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A) [12:57:39]: Tidligere stod Kristelig Folkeparti sammen med Arbeiderpartiet og var imot at norsk arbeidsliv skulle ha et stort innslag av midlertidige ansettelser. Men i denne saken, som i veldig mange andre saker, har Kristelig Folkeparti endret standpunkt. Når

skal så Kristelig Folkeparti få fjernet de siste krav til utleiefirmaer og innleie av arbeidskraft? Arbeiderpartiet mener at dette kan føre til en organisert korttidsimport av lavtlønnet arbeidskraft i et bredt spekter av bransjer som vil gå ut over utsatte grupper her i landet.

Er representanten Gjedrem enig i dette, eller bekymrer det ikke Kristelig Folkeparti at vi allerede har høy ledighet, og at mange faller utenfor arbeidsmarkedet?

Olaf Gjedrem (KrF) [12:58:46]: På 1990-talet var Kristeleg Folkeparti imot Arbeidarpartiet sitt forslag om å skjerpa inn mellombelse tilsetjingsreglar, og eg føler ikkje at det som er Regjeringa sin intensjon no, bryt med det Kristeleg Folkeparti står for eller ynskjer. Korleis Stortinget vil stilla seg til eventuelle nye forslag om mellombels tilsetjing, får ein sjå på. Den eventuelle innverknaden dette kan ha på arbeidskraft som vil inn i Noreg, har eg faktisk ikkje så stor frykt for. Eg føler, som eg sa i hovudinnlegget mitt, at opposisjonen haussar opp situasjonen, dramatiserer han og bringar fram skremselsbilette. Eg trur at me skal handtera ein situasjon som ikkje er dramatisk ny. Me har i ti år hatt land innanfor EØS-området med langt lågare lønsnivå enn det me har i Noreg, utan at det har gjeve slikt resultat.

Heikki Holmås (SV) [13:00:09]: Det har altså ikke vært min eller andres mening å tegne et skremselsbilde. Hvis det er et skremselsbilde vi tegner, er det altså Regjeringens egne ord vi bruker når vi beskriver virkeligheten, nemlig at de største utfordringene trolig vil gjelde tjenesteyting for selvstendig næringsdrivende og utsendte arbeidstakere på tjenesteoppdrag. Her er det altså slik at Kristelig Folkeparti og Regjeringen ikke fremmer et eneste forslag om å gjøre noe, for vi må vente og se. Det betyr at man altså fremmer forslag i forhold til overgangsordninger, for det er det man anser som det minst viktige og minst utfordrende, mens man lar være å fremme forslag på det området der Regjeringen selv sier at de største utfordringene er.

Kan representanten fra Kristelig Folkeparti fortelle meg hva som er så utrolig logisk ved en slik handlemåte?

Olaf Gjedrem (KrF) [13:01:23]: Kristeleg Folkeparti innrømmer at etter 1. mai går me inn i ein situasjon som er noko usikker. Derfor har me lagt vekt på at Regjeringa har som politikk å følgja med. Dersom det oppstår slike situasjonar som ein har beskrive her i debatten dag, med eit for sterkt press på ordningar innan norsk arbeidsliv, vil Regjeringa fremma tilstrekkelege forslag for å hindra ei uynskt utvikling.

Mitt poeng er at eg er overtydd om at me ikkje vil få dei negative verknadene som opposisjonen har beskrive her i dag. Dersom vi ser over Kjølén, til venstresida, er det der ei nokså lik haldning som den Kristeleg Folkeparti har her i salen. Dei er avventande i forhold til situasjonen. Dei ynskjer gjestene velkomne, og dei seier at denne situasjonen skal me klara å løysa i lag.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om replikk.

Endre Skjørestad (Sp) [13:02:47]: Åtte land i det tidligere Øst-Europa inngikk tiltredelsestraktat med EU-landene i april 2003, altså for ca. ett år siden. Like lenge har en visst at de nåværende begrensningene i adgangen til arbeidsinnvandring fra disse landene ville falle bort.

Avtalen gir som kjent EU-/EØS-landene adgang til overgangsregler med varighet på inntil sju år. Likevel forholdt Regjeringen seg passiv og unnlot å fremme forslag til slike overgangsregler. Her la man øyensynlig opp til at de frie markedskreftene skulle få råde. Senterpartiet og Fremskrittspartiet fremmet på et tidlig tidspunkt krav om overgangsordninger, men Regjeringen forble passiv inntil det kom fram at de aller fleste EU-landene ville vedta overgangsregler i en eller annen form.

Utvidelsen skjer med virkning fra 1. mai. Etter mitt syn må en kunne fastslå at vi her i landet egentlig har kommet noe på etterskudd. Det må også være tillatt å si at det lovforslaget som nå foreligger, til en viss grad bærer preg av hastverksarbeid. Det er etter min vurdering nokså enestående at et forslag som skal regulere såpass kompliserte forhold, har vært ute på høring kun i én uke. De mer detaljerte regler skal jo komme i forskrifts form. Denne forskriften vil måtte bli vedtatt umiddelbart og formodenlig uten særlig mulighet for høring. Det er en gammel erfaring at jo større hastverk, jo større risiko er det for at man ikke når de optimale løsninger.

Det har vært personer fra disse landene som har tatt seg arbeid, særlig sesongbetont arbeid, i vårt land tidligere, og det er sikkert aktuelt også i år. Men det er kritikkverdige, slik som jeg ser det, at en fremdeles ikke har fått formelt på plass det regelverk som skal møte en situasjon som vil være et faktum om en uke. Bedrifter og enkeltpersoner som skal innrette seg etter dette, får lovlig kort varsel når det gjelder å ta disse reglene i bruk. Det er derfor etter mitt syn ikke særlig grunn til å bli imponert over den prosessen som har ledet fram til lovforslaget. Men ikke desto mindre er det gledelig at samtlige partier nå går inn for regler og begrensninger i en eller annen form. Senterpartiet står bak flertallsforslaget fra komiteen og vil stemme for forslaget her når vi kommer så langt. Vi slutter oss til også de justeringer som saksordføreren bebudet i sitt innlegg.

Senterpartiet mener det er grunn til å slå ring om norske offentlige velferdsordninger. Det er viktig å passe på at arbeidstakernes rettigheter og spillereglene i arbeidslivet ikke blir undergravd. En prosess som ensidig bryter ned norske sosiale ordninger, kan knapt kalles solidarisk. Jeg ber om respekt for at dette standpunkt har Senterpartiet faktisk kommet fram til uavhengig av hva LO eller andre fagorganisasjoner måtte mene. Det er derfor feil når Høyres representant under debatten forsøker å framstille det slik at Senterpartiet har blitt et haleheng til fagbevegelsen. Senterpartiet reiste denne saken før det egentlig var fremmet noe krav fra fagbevegelsens side.

Jeg finner ellers grunn til å understreke at det er ingen som nøyaktig vet hvor stor søkningen til det norske arbeidsmarkedet vil bli som følge av utvidelsen. Det har vært gjennomført utvidelser av EU-området tidligere, og tilstrømmingen den gang var ikke overvettets stor. Men

denne gangen gjelder det land som geografisk sett ligger nærmere Norge enn det som var tilfellet tidligere. Det er derfor grunn til å tro at en viss økning uansett vil finne sted, og under enhver omstendighet er risikoen såpass stor at her gjelder det nok å være føre var heller enn etter snar.

Det er en risiko for at dersom en ikke hadde fått disse tiltakene på plass, ville norsk arbeidskraft kunne bli presset ut og norsk standard for lønns- og arbeidsvilkår komme under press. Erfaringene viser at arbeidstakere fra de aktuelle landene hovedsakelig tar tidsbegrensede jobber, der lønnen veksles inn i annen valuta for å dekke levekostnadene i hjemlandet. Disse levekostnadene er langt lavere enn her i Norge. Slipper en dette fritt, blir konkurransen i forhold til norsk arbeidskraft en høyst ulik kamp. En norsk familie må ha lønn som kan dekke leveomkostningene i Norge.

Også Senterpartiet er innforstått med at det vil komme en viss tilgang på arbeidskraft fra de åtte EU-landene, og antakelig er dette også både nødvendig og gunstig for vår økonomi. Men vi må ikke glemme at det er ca. 100 000 arbeidsledige her i landet. Arbeidsledighet er en tung skjebne for den enkelte, og stor arbeidsledighet representerer også en uutnyttet ressurs for økonomien.

Statsråd Erna Solberg [13:08:17]: Jeg er litt forbauset over debatten. Det høres ut som det er noen som har foreslått at vi skal legge vekt på lønns- og tariffavtaler når det gjelder både tjenester og arbeidskraft, og noen som har foreslått å ikke gjøre det. Det er helt feil. Det er ett forslag om å legge vekt på lønns- og tariffavtaler her, og det gjelder overgangsordningene. Det er knyttet til arbeidstakere, og alle er enige, og Regjeringen har altså fremmet dette som et forslag i forbindelse med overgangsordningene. Det er derfor rett som representanten Holmberg sa tidligere, at det er ikke et eneste forslag fra opposisjonen som kommer til å sørge for at det er lønns- og tariffvilkår som gjelder i forbindelse med utsendelse av arbeidskraft eller selvstendig næringsdrivende. Med godvilje kan jeg si at de forslagene man har her, kunne vært en styrke i forhold til kampen mot svart arbeid og urimelige arbeidsvilkår, men det fins ingen ting som dreier seg om lønns- og tariffavtaler knyttet til dette. Den eneste lovhjemmelen som fins knyttet til dette, har vi allerede, og det har vært Regjeringens hovedpoeng, nemlig at vi har lov om allmenngjøring av tariffavtaler. Det er ikke slik at Regjeringen ikke har villet gjøre noe. Men det vi har sagt, er at når vi har lov om allmenngjøring av tariffavtaler, må vi få det første vedtaket for å skaffe oss erfaring med hvordan et slikt vedtak faktisk vil fungere. Det er i tråd med det som de samme partier som nå kritiserer oss, faktisk skrev i merknadene sine da lov om allmenngjøring av tariffavtaler ble vedtatt, nemlig at man f.eks. ikke skulle gi Arbeidstilsynet den typen plikt på det tidspunktet, fordi man først ville se hvordan boikott- og rettsmekanismene som ligger i loven, virket. Og vi får altså vår første avgjørelse nå.

Det som er det interessante i innlegget til Heikki Holmås i sted, er at han repliserte ikke til det han egent-

lig spurte Kari Lise Holmberg om. Det han snakket lenge om, var akkurat det som er hovedpoenget fra Regjeringen, nemlig at lov om allmenngjøring av tariffavtaler er det viktigste virkemiddelet. Og det ligger i hendene til partene i arbeidslivet, først og fremst fagforeningene, eventuelt å bruke det.

Skulle vi ha gjort noe som kunne imøtekomme det som flertallet har retoriske poenger om her, måtte vi vedtatt minimumslønninger i norsk lovgivning, og så måtte denne salen begynne å bestemme hva folk skulle tjene. Og det har faktisk jeg vært enig med fagforeningene i ikke er ønskelig. NHO hadde en gruppe som hadde tanke om at det kanskje kunne være en måte å regulere det på. Jeg tror det ville bidra til at for mange lønnstakere ville det også bli en form for maksimumslønn, og det er det vi ikke ønsker. Vi ønsker å ha en grad av fleksibilitet også i det norske arbeidsmarkedet, slik at vi ikke får en minimumsplattform som faktisk oppfattes som en maksimumsplattform. Derfor er det ikke samsvar mellom retorikken i denne salen og det man faktisk foreslår.

Så har vi altså gjort noe. Vi har fremmet forslag om overgangsordninger. Og det er helt riktig at vi har ventet til de andre kom. Men det er jo ikke noe spesielt forbausende. Vi har skrevet til Stortinget at vi kommer til å vente med å ta den endelige vurderingen av overgangsordninger, fordi vi egentlig ikke ønsker slike ordninger. Men hvis presset blir så stort at vi mener at velferdsordningene våre står under press fordi vi er alene, eller tilnærmet er alene, så kommer vi til å komme med et slikt forslag. Det skrev vi til Stortinget omtrent parallelt med at f.eks. Arbeiderpartiet, som jo inntil den tiden også hadde vært for full frihet, endret sitt standpunkt. Da blir retorikken, synes jeg, ikke i samsvar med historien og forarbeidene knyttet til dette.

Så har vi også foreslått meldeplikt som et viktig instrument for at vi skal vite nettopp hvem som jobber i Norge og derfor har skatteplikt. Derfor er en del av de tiltakene som foreslås av de tre partiene på venstresiden i norsk politikk, først og fremst byråkratiøkende tiltak, som man ikke nødvendigvis har målrettethet knyttet til. For det vi har ønsket å se, er på hvilke områder og i hvilke sektorer det oppstår problemer. Og skal vi f.eks. utvide noen lovregler vi allerede har som gjelder rapporteringsplikten overfor likningsmyndighetene, så bør vi først vite om det faktisk er et problem. Innenfor bygg og anlegg eksisterer altså den rapporteringsplikten allerede, og bygg og anlegg er det området som nok er mest sårbar i første omgang for konkurransen på tjenestesektoren. Men meldeplikten ville gitt oss det instrumentet som gjorde at vi faktisk kunne undersøke og finne ut videre hvordan utviklingen er, og sørge for at folk bl.a. betaler skatt. Derfor er jeg ganske forbauset over de retoriske poengene i denne saken. Vi kan være uenige i hvor mye byråkrati vi vil legge på norsk næringsliv. Vi kan være uenige om hvor detaljert vi skal være i slike regler. Men det er ingen forslag her som gir en garanti for hvilken lønn og tariff utsendte arbeidstakere og selvstendig næringsdrivende skal ha. Det er faktisk på det siste området

helt riktig som Kari Lise Holmberg sier, det er umulig å gjennomføre det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [13:13:49]: Statsråden tar feil. Her ligger krav til tarifflønn ved statlige og kommunale anbud. Det vil innebære at de selskaper som ønsker å komme for å ta slike anbud, må forholde seg til norsk tariff. Her ligger krav om ordninger som vil sørge for at useriøse aktører vil ha vanskeligere for å opptre i Norge. Dette vil bidra til å redusere dette problemet.

1. mai vil polske og baltiske bedrifter ta underentrepriser i Norge med lokal lønn. 1. mai vil norske selskaper etablere seg i Baltikum for å kunne arbeide i Norge med baltisk lønn. Hvordan kan Regjeringen forsvare ikke å sette inn et eneste tiltak for å møte denne utfordringen?

Statsråd Erna Solberg [13:14:43]: Ingen av forslagene fra Karl Eirik Schjøtt-Pedersen kommer til å forhindre dette fra 1. mai. Det betyr kanskje – med min beste godvilje – at man i ettertid kan komme til å oppdage at det har foregått uregelmessigheter på enkelte områder, og også svart arbeid, men ingenting kommer til å forhindre at det f.eks. kommer polakker som ønsker å jobbe gjennom et firma som tjenesteleverandør, før man har fått en allmenngjøring av tariffavtalen på det området. Og det ligger altså i hendene på fagforeningene å be om det, og det ligger i eksisterende lovverk. Vi har den første saken allerede.

Så har jeg lyst til å understreke at når det gjelder spørsmålet om anbud, har vi svart komiteen at vi nå har til vurdering den ILO-konvensjonen det er snakk om i forhold til hvilke forpliktelser man har. Vårt generelle svar når det gjelder kommunene, er at vi ønsker å stimulere det kommunale selvstyret. Det er full frihet for hver enkelt kommune til å gjøre det, og fra statens side kommer vi tilbake til svaret på om vi kommer til å gjennomføre det eller ikke, når vi er ferdig med å vurdere det.

Torbjørn Andersen (FrP) [13:16:17]: Regjeringen stod lenge fast på at Norge ikke skulle ha overgangsordninger i forbindelse med den kommende EU-utvidelsen. Nå har jo Regjeringen snudd på grunn av omstendighetene og mener at det er behov for overgangsordninger. Men Regjeringen mener fortsatt at det ikke vil bli noen stor tilstrømning av arbeidstakere til Norge fra disse nye EU-landene.

Videre hevder Regjeringen at Norge, på tross av noe ledighet for øyeblikket, vil ha behov for import av utenlandsk arbeidskraft, fordi man i enkelte yrker og bransjer mangler kompetanse som man mener ikke kan fylles av innenlands arbeidskraft.

Jeg har to spørsmål. For det første: Hvilke bransjer og yrker mener Regjeringen det er så prekært behov for å importere arbeidskraft til? Og for det andre, det viktigste: Kan statsråden forsikre Stortinget om at forskriftshjemmelen nå vil bli brukt så strengt som mulig, for å begrense sosial dumping og press på norske velferdsytelser?

Statsråd Erna Solberg [13:17:28]: Jeg er ikke sikker på hvilken forskriftshjemmel det nå siktes til. Men når det gjelder de vedtakene som kommer til å bli fattet i Stortinget senere knyttet til denne saken, som altså har et flertall i Stortinget bak seg, kommer vi tilbake til Stortinget med dette.

Men sett i lys av representanten Skjørestads innlegg må jeg bare si at med en frist for å levere forslagene fastsatt til 1. juni kommer vi verken til å kunne følge utredningsinstruksen, ha høring eller la noen berørte parter ha særlig påvirkning på dem. Så hvis man er redd for den typen konsekvenser, må man også være klar over at dette blir ganske mye hurtigarbeid, med fare for at berørte parter ikke blir hørt. Men dette kommer vi altså tilbake til.

Ja, vi kommer til å ha stort behov for arbeidskraft fremover, særlig hvis vi klarer å sørge for at konkurranseutsatt næringsliv i Norge ikke nedlegges og flyttes ut. Min største utfordring knyttet til spørsmålet om arbeidskraft er faktisk at det er konkurranseutsatt næringsliv som kommer til å flytte fra dette landet, hvis vi ikke sikrer at vi får tilstrømning fra flere, eller hvis vi ikke klarer å få en større andel av dem som er utenfor arbeidsmarkedet, inn i arbeidsmarkedet.

Heikki Holmås (SV) [13:18:55]: Med respekt å melde går det ikke an å gå på talerstolen og anklage folk for bare å komme med retoriske poenger, for deretter å komme med en lang harang av retoriske poenger tilbake.

Statsråden kan åpenbart ikke ha forstått hva som står i innstillingen fra flertallet, f.eks. under I og J, som er direkte knyttet opp mot allmenngjøring av tariffavtaler. Poenget er at hvis man skal allmenngjøre en tariffavtale, må man på en eller annen måte få vite om at det faktisk skjer noe «fuss» i bransjen, i bedriften osv. Statsråden er imot at Arbeidstilsynet skal se på dette, og hun er også imot det som opposisjonen foreslår, nemlig at arbeidstakerne skal ha mulighet til å få innsyn i forhold til underentreprenører og til å drøfte innleie og underentrepriser med hovedentreprenør. Dette er noe som helt åpenbart ville gi arbeidstakerne mulighet til å kunne avsløre det som er nødvendig, for å sørge for f.eks. å kunne kreve allmenngjorte tariffavtaler.

Alt det som blir foreslått i forhold til 1. juni, og som blir vedtatt nå, har man vært inne på i forbindelse med St.meld. nr. 19 for 2003-2004, som gjelder arbeidsliv.

Statsråd Erna Solberg [13:20:23]: Men det er fremdeles slik at i den debatten vi har hatt i dag, er det noen som har stått her og påstått at regjeringspartiene og Fremskrittspartiet ikke er interessert i å sørge for at man følger lønns- og tarifforhold i norsk arbeidsliv. Hovedpoenget i mitt hovedinnlegg var at heller ikke noen av de forslagene som representantene fra venstresiden i norsk politikk har, faktisk gir den garantien, bortsett fra den hjemmelen og den loven om allmenngjøring av tariffavtaler som allerede finnes. Det har i hele prosessen og i diskusjonen om dette vært Regjeringens standpunkt at når vi har denne loven, er det den som må brukes, og det er den som gir hjemlene for eventuelt å bestemme at på

enkelte områder er konkurransen så stor og forholdene så dårlige at vi er nødt til å allmenngjøre tariffavtalene.

Så har vi sagt at vi på andre områder, når vedtakene er fattet, vil se på hvilke andre målrettede virkemidler som må settes inn i tillegg til dette, i tråd med det SV faktisk var enig i da vi innførte lov om allmenngjøring av tariffavtaler.

Signe Øye (A) [13:21:55]: Tidligere i vår var kommunalministeren på årsmøtet i Fiskeri- og Havbruksnæringsens Landsforening. Ifølge media rettet hun der en adresserende pekefinger mot arbeidsgiverne. Hun uttalte bl.a.:

«EU- og EØS-utvidelsen fra 1. mai vil gi en viss økning i arbeidsinnvandringen til Norge. Det vil sette ekstra store krav til ryddighet blant norske arbeidsgivere.»

Ut fra disse uttalelsene skulle en tro at statsråden var bekymret for at norske arbeidsgivere kan ta seg til rette. Men pussig nok er det veldig vanskelig å finne igjen disse bekymringene i de forslagene som Regjeringen nå har lagt fram. Derfor er mitt spørsmål til statsråden: Ble statsråden feilsitert, eller er statsråden fortsatt bekymret for at norske arbeidsgivere kan ta seg til rette?

Statsråd Erna Solberg [13:23:03]: Nei, jeg er ikke feilsitert. Jeg er ikke bekymret, men jeg er fortsatt veldig klar over det budskapet man også skal gi til arbeidsgiverne i dette landet som måtte føle det interessant å forsøke å bende det regelverket vi faktisk har.

Det jeg sa i det foredraget, var altså at når vi nå får utvidelsen, kan man altså ikke starte å jobbe før man har fått arbeidstillatelse. Man er nødt til å følge de reglene som går på fulltidsarbeid og på lønn, som altså Regjeringen har foreslått og fått tilslutning til her, og vi kommer til å slå hardt ned på det hvis man ikke gjør det. Det må man være klar over.

Når det ikke står i odelstingsproposisjonen, er det fordi de lovhjemplene eksisterer. Brudd på utlendingsloven gjør det mulig å straffe personer som ansetter ulovlig, og hvor forholdene ikke er ryddet opp i, og vi har tenkt å bruke den hjemmelen. Jeg registrerer at et flertall ønsker å få en slik lovhjemmel. Vi har i flere omganger overfor Stortinget forsøkt å forklare at den lovhjemmelen eksisterer, og vi bruker den. Hvert eneste år botelegges et betydelig antall personer som har brukt ulovlig arbeidskraft.

Heikki Holmås (SV) [13:24:31]: For å avslutte debatten med denne lille runden her: Poenget fra opposisjonens side er ikke å si at det fins mengder av andre virkemidler i forhold til tjenesteyting enn allmenngjøring av tariffavtaler. Tvert imot sier vi at vi har ILO-konvensjonen som kan gjelde det offentlige, men når det gjelder det private, har vi ingenting annet enn allmenngjøring av tariffavtaler.

Men det vi sier, og det vi fremmer forslag om – jeg rister fortsatt litt på hodet av at statsråden ikke ser det viktige poenget her – er at hvis en ønsker å fremme bruk av allmenngjøring av tariffavtaler, og det synes jeg er øn-

skelig, som jeg også nevnte i mitt hovedinnlegg, så er en nødt til å gjøre det lettere å få samlet inn opplysninger og få kunnskap om forholdene i arbeidslivet og faktisk gjøre det lettere for arbeidstakerne. Det er altså slik at regjeringspartiene stemmer mot vårt forslag om å la Arbeidstilsynet overvåke allmenngjorte tariffavtaler, regjeringspartiene stemmer mot våre forslag som går ut på at tillitsvalgte skal få bedre innsyn, og regjeringspartiene stemmer mot våre forslag om drøftinger knyttet til utleie av arbeidskraft. Sånn er det.

Statsråd Erna Solberg [13:25:49]: Det forslaget som flertallet kommer til å vedta om Arbeidstilsynet, dreier seg om håndheving av regler når vedtak om lov om allmenngjøring er gjort. I loven er det to mekanismer i dag. Den ene er bruken av boikott mot firmaet, som er et sterkt virkemiddel å bruke. Den andre er faktisk å gå til rettsvesenet og be om sanksjoner gjennom rettsapparatet. Hvorvidt Arbeidstilsynet også skal ha en rolle med å følge dette, har vi hele tiden sagt at vi vil se nærmere på. Men vi har først ønsket å få en gjennomgang av hvordan loven faktisk fungerer. Vi kunne kanskje trengt en nemndsavgjørelse, slik at vi kunne se på hvordan man praktisk kunne klare å gjennomføre det, før man gjorde det.

Min innvending til de fleste av de forslagene som kommer fra de tre venstrepartiene her, er at de innebærer en betydelig grad av byråkratisering, særlig med økt rapporteringsplikt, som kommer til å få økonomiske konsekvenser for bedrifter, og som skal innføres på alle områder i arbeidslivet, og vi vet ennå ikke om dette kommer til å bli et problem eller ikke.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Signe Øye (A) [13:27:20]: Om noen dager utvides EU/EØS med ti nye land og hele 75 millioner nye innbyggere. Dette vil helt sikkert også gi oss noen nye utfordringer, både positive og negative.

Det som er forunderlig i denne saken, er at vi har en regjering som ikke har vært villig til å være i forkant, men som har inntatt en vente og se-holdning til hele EU-utvidelsen. Det er passivt.

Arbeiderpartiet sier ja til arbeidsinnvandring fra de nye landene, men samtidig – og det er viktig – sier vi nei til sosial dumping. Vi krever at det settes inn en rekke tiltak som kan motvirke svart arbeid og sosial dumping.

Overgangsordninger vil nå komme på plass, og det er bra. Men alle som har jobbet med disse sakene, vet at overgangsordninger ikke løser alt, og overgangsordninger er midlertidige. Derfor er de andre tiltakene kanskje enda viktigere. For det vil fortsatt være fri bevegelse av tjenester. På dette området er det som kjent ikke anledning til overgangsordninger. Selvstendig næringsdrivende kan komme og etablere egen virksomhet her i landet og forholde seg til lover og regler, lønnsnivå osv. i det landet de kommer fra. Med lønninger på en fjerdedel av norske lønninger er det lett å skjønne at dette kan by på problemer, ikke bare for oss nordmenn, men også for

dem som kommer hit. Det er dyrt å bo og leve i Norge. Derfor er det bare norsk lønnsnivå som er akseptabelt. Arbeiderpartiet mener derfor at vi må sette inn tiltak som motvirker diskriminerende forskjellsbehandling og sikrer vern mot utnyttelse av de nye EU-arbeidstakerne som kommer hit.

Fremskrittspartiet møter seg selv i døra på mange områder i innstillingen. På den ene siden ønsker de å være svært restriktive i forhold til arbeidsinnvandring, men å gi bl.a. tillitsvalgte vesentlig makt i kampen mot sosial dumping, nei, det vil de ikke være med på. Da svikter de.

Skriftlig arbeidskontrakt med informasjon om lønn, arbeidstid, varighet av arbeid og at arbeidstaker er sikret et rimelig boforhold, vil regjeringspartiene og Fremskrittspartiet heller ikke være med på.

Det blir et paradoks og ganske uforståelig at bare få dager før EU-utvidelsen gjør Regjeringen det lettere å etablere privat arbeidsformidling, selv om vi nå ser at problemet med useriøse utleiefirmaer er økende.

I dag stilles det krav til dem som ønsker å drive privat formidling av arbeidskraft. Enten må selskapet registreres som et aksjeselskap, eller så må det stilles økonomisk garanti for bedriften. Hensikten var å sikre at firmaene skulle være ansvarlige og seriøse. Nå går Regjeringen like godt inn for å fjerne disse vilkårene. Siste rest av autorisasjon for utleiefirmaer forsvinner. Det finnes i dag 900 slike firmaer her i landet. Det er langt flere enn vi trodde det ville bli da loven om arbeidsutleie ble vedtatt, men Regjeringen mener visst at det fortsatt er for få.

Etter de nye forslagene holder det nå å bruke en tilfeldig postkasse som firmaadresse. Er det slik vi vil at et seriøst arbeidsmarked her i landet skal være? Arbeiderpartiet mener nei.

Arbeiderpartiet mener at dette vil legge et grunnlag for at enda flere useriøse aktører kommer på banen. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet mener at det er behov for en evaluering av de erfaringene vi nå har med liberaliseringen av arbeidsformidling, utleie og vikarbyråer så langt. Vi mener at det må innføres en ordning for kontroll, godkjenning og registrering av byråer som driver formidling eller utleie av arbeidskraft i Norge, men det får vi ikke flertall for.

Det er fordi problemene med useriøse utleiefirmaer er mange:

- Skatter og avgifter betales ikke.
- Overtidsregler følges ikke.
- Utlendingsloven brytes.
- De som driver svart, lar seg ikke kontrollere, i henhold til det Arbeidstilsynet sier.

Her er både LO og NHO uenige med Regjeringen og advarer sterkt mot å gjøre dette, men Regjeringen bare durer fram.

Aftenposten skriver onsdag 21. april at Stortinget kommer til å gjøre et vedtak om et «gapende hull i ny norsk lov om arbeidsinnvandring fra nye EU-land». Overskriften heter «Puss opp huset til polske priser».

Og selvsagt har de rett. Det kommer til å være et problem at vi nå ikke kan vedta en lov som er tett. Vi kom-

mer til å måtte gjenta denne øvelsen mange ganger og tette disse hullene.

Statsråd Morten Andreas Meyer [13:32:46]: For få minutter siden passerte det livlig hornmusikk forbi Stortinget. Kanskje denne debatten burde vært mer preget av de stemningene som janitsjarkorpset gav oss, enn den problematiseringen mange ønsker å legge i bunnen i debatten.

EU-utvidelsen 1. mai, med utvidelsen av et felles arbeids- og tjenestemarked, gir Norge nye muligheter. Det er bra for Norge, særlig med tanke på vårt framtidige behov for arbeidskraft. Det vil gi økte rekrutteringsmuligheter fra utenlandske fagmiljøer, med kompetanse vi i dag ikke har eller ikke har nok av. Utvidelsen vil være et positivt bidrag til økt verdiskaping, til utviklingen av norsk økonomi, offentlige tjenester og næringsvirksomhet. Samtidig erkjenner jeg at den frie bevegeligheten for arbeidstakere fra de nye medlemslandene i en overgangsperiode kan føre til ubalanse på enkelte deler av det nasjonale arbeidsmarkedet.

Jeg føler behov for å si at denne debatten kan skape inntrykk av at vi nærmest får lovløse tilstander med EU-utvidelsen. Jeg har lyst til å minne om at de reglene og lovene som nå tar vare på arbeidstakere i Norge, også gjelder for dem som nå kommer til Norge, uavhengig av om de er ansatt i norske selskaper eller er ansatt i selskaper utenlands.

Flertallet ber Regjeringen utforme lovforslag om at Arbeidstilsynet skal overta ansvaret for å føre tilsyn med at vilkårene for innvilgelse av arbeidstillatelse utstedt av Utlendingsdirektoratet følges, det vil si at arbeidstakere fra de nye EØS-landene arbeider fulltid og har vanlige norske lønns- og arbeidsvilkår.

Jeg ser behov for en sterkere fokusering på og en bedre kontroll med at vilkårene i arbeidstillatelser følges opp i tilknytning til EØS-utvidelsen. Regjeringen vil, så langt som mulig innenfor den korte fristen, følge opp flertallets ønsker og intensjoner i denne sammenheng. Jeg vil imidlertid understreke betydningen av at dette kan følges opp på en slik måte at vi samlet sett får et hensiktsmessig og effektivt arbeidstillatelsesregime. Vi må unngå unødvendig sløsing med ressurser ved oppbygging av dobbeltkompetanse i Arbeidstilsynet, UDI og politiet, unngå uklarheter i ansvarsforhold og sørge for at ulike etater har klart definerte roller.

Arbeidstilsynet står foran en omfattende omstillingsprosess der målet er å styrke, målrette og effektivisere tilsynet. Et sentralt element er at etaten skal arbeide etter strategiske prioriteringer. Etaten skal bli en sentral bidragsyter i arbeidet for et inkluderende arbeidsliv. Dette betyr at etaten framover skal prioritere arbeidet for å forebygge organisatoriske og psykososiale arbeidsmiljøproblemer, som representerer de største utstøtingsproblemer i arbeidslivet. Arbeidet med å bli en mer målrettet etat forutsetter en sterkere fokusering på disse kjerneoppgavene og at det blir jobbet tyngre og mer kvalifisert på færre områder over lengre tid. Dette er prioriteringer Stortinget har sluttet seg til. Jeg legger således til grunn

at Arbeidstilsynets nye ansvar for å føre tilsyn med om arbeidstaker har arbeidstillatelse, og om vilkårene for denne er oppfylt i virksomheten, så langt som mulig må skje innenfor tilsynets allerede planlagte strategier, kompetanseområder og prioriteringer.

Det er likevel klart at Arbeidstilsynet etter EØS-utvidelsen må følge opp sitt tilsynsansvar for arbeids- og ansettelsesvilkår for utenlandske arbeidstakere. Vi må bl.a. regne med et særlig behov for å fokusere på grunnleggende rettigheter innenfor HMS, arbeidstid, skriftlige kontrakter og medvirkning for arbeidstakerne. Arbeidstilsynets innsats i denne sammenheng vil omfatte informasjonstiltak og tilsyn gjennom satsing på særlig utsatte bransjer. For å hindre useriøsitet og ulovligheter i arbeidslivet må etaten fortsatt spille en viktig og aktiv rolle som koordinator mellom forskjellige myndighetsinstanser.

Stortingsflertallet ber Regjeringen komme tilbake med lovforslag som gir adgang til å pålegge arbeidsgiver å sørge for at alle ansatte har identitetskort, adgang til å pålegge arbeidstakere å vise identitetskort på forespørsel fra offentlig myndighet samt adgang til å pålegge arbeidsgiver, hovedentreprenør eller den som har kontrakt med byggherre, å legge fram mannskapslister og dokumentasjon av lønnsforhold og utbetalt lønn.

Jeg mener prosjektet «Seriousitet i byggenæringen» kan være et godt utgangspunkt for utformingen av en lovbestemmelse på dette området. Forslaget er generelt formulert, og jeg antar således at en slik adgang skal kunne omfatte alle arbeidsgivere og arbeidstakere, uavhengig av vedkommendes nasjonalitet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Signe Øye (A) [13:38:20]: Regjeringen ønsker å liberalisere regelverket for midlertidige ansettelser og innleie av arbeidskraft. Arbeiderpartiet mener at dette kan føre til en organisert korttidsimport av lavtlønnet arbeidskraft i et bredt spekter av bransjer. Siden vilkårene for midlertidige ansettelser også regulerer vilkårene for arbeidsinnleie, vil en oppmyking av arbeidsmiljølovens bestemmelser gi arbeidsgiverne økte muligheter til å skjære ned på andelen fast ansatte på norsk lønnsnivå. Taperne vil i så fall være utsatte grupper i det norske arbeidsmarkedet. Mener statsråd Meyer at det er en fare for det, eller mener statsråden at EU-utvidelsen ikke har noen betydning?

Statsråd Morten Andreas Meyer [13:39:22]: Jeg registrerer at det er et bredt flertall som ønsker en oppmyking og et mer fleksibelt arbeidslivslovverk i Norge. Jeg registrerer at et stort flertall ønsker en framtidig arbeidslivslovgivning som i større grad er innrettet mot framtidens arbeidsplasser.

Spørsmålet om midlertidig ansettelse er behørig berørt i Arbeidslivslovutvalgets innstilling. Innstillingen er nå på høring hos høringsinstansene, og jeg ønsker ikke å gå inn i en substansiell diskusjon om dette spørsmålet før jeg har fått anledning til å lytte til høringsinstansene. Jeg har også varslet en odelstingsproposisjon som gir Stor-

tinget anledning til en bred diskusjon. Den skal leveres i høstsesjonen.

Torbjørn Andersen (FrP) [13:40:27]: Det er slik at i denne sammenheng får Arbeidstilsynet en viktig rolle: å være i stand til å utføre en tilfredsstillende kontroll med at de bestemmelser som vi har i norsk lov, og som også gjelder for utsendte arbeidstakere fra andre land som er på tjenesteoppdrag i Norge, faktisk etterleves ute på norske arbeidsplasser.

Statsråden var i sitt innlegg inne på Arbeidstilsynets rolle. Jeg håper at statsråden nå vil prioritere ressursbruket innad i Arbeidstilsynet på en slik måte at vi får en tilstrekkelig kontroll på arbeidsplasser der det er utenlandske arbeidstakere og innleid arbeidskraft, slik at vi er sikre på at det regelverk som tross alt gjelder, blir etterlevd i praksis.

Statsråd Morten Andreas Meyer [13:41:34]: Jeg er på samme måte som representanten Andersen opptatt av at Arbeidstilsynet skal gis mulighet til å følge kontrolloppgaver og overvåkingsoppgaver tilknyttet EØS-utvidelsen, og jeg skal sørge for at Arbeidstilsynet gis den muligheten.

Heikki Holmås (SV) [13:42:15]: Jeg er veldig glad for at ministeren trakk fram «Seriousitet i byggenæringen» som et prosjekt som det er verdt å lytte til. Nettopp det med registrering var en av de tingene som man tok opp, og som vi syntes det var riktig å få på plass. Og jeg gir statsråden helt rett i at han har oppfattet flertallet riktig – i hvert fall denne delen av flertallet, får jeg si – når han tolker vedtaket slik som han gjør.

En av de tingene som kom ut av «Seriousitet i byggebransjen» var bl.a. at det fra ledelsen i entreprenørselskapet Skanska ble sagt at de gjennom denne undersøkelsen oppdaget et miljø og en forretningsmoral de med all sin erfaring ikke hadde vært forberedt på, der det var en blanding av kriminalitet, dårlige arbeidsforhold osv.

Spørsmålet mitt er egentlig: Er statsråden enig i at en styrket innsats nettopp for å slå ned på lønns- og arbeidsvilkår og kriminalitet, slik som vi nå gir Arbeidstilsynet flertall til, også vil være forenlig med det øvrige arbeidet som Arbeidstilsynet gjør?

Statsråd Morten Andreas Meyer [13:43:43]: Aller først: En del av de problemstillingene representanten Holmås trekker opp, er ikke direkte knyttet til EØS-utvidelsen, men er knyttet til et behov for å etterse at norske lover og regler faktisk blir overholdt på enhver arbeidsplass, uavhengig av om det er utenlandsk eller norsk arbeidskraft til stede.

Jeg er opptatt av at Arbeidstilsynet spiller den rollen slik Stortinget har forutsatt gjennom denne debatten. Det jeg er opptatt av, er at vi ikke lager byråkratiske, vanskelige løsninger som fratar oss muligheten til å innrette de offentlige ressursene på en mest mulig effektiv måte, at vi ikke bygger opp unødig dobbeltkompetanse i mange ledd, men at vi fortsatt klarer å samordne på en måte som

(Statsråd Meyer)

gjør at vi både bruker ressurser godt og dekker de behovene fellesskapet har for ettersyn og kontroll.

Eirin Faldet (A) [13:44:51]: Statsråden sa at Arbeidstilsynet har en viktig rolle i forhold til kontroll og etterlevelse av norske lover for arbeidslivet. Det er vi selvfølgelig helt enig i, men det er faktisk slik at for å kunne drive den kontroll som er nødvendig – og det vil bare forsterke seg i tiden som kommer – må Arbeidstilsynet få tilført mer midler. Er statsråden innstilt på det?

Så kan jeg nevne, siden statsråden er fra det fylket jeg selv kommer fra, at fagbevegelsen i Hedmark og Oppland har hatt en kontroll av byggeprosjekter i fjellområdene. Der er faktisk timebetalingen som utbetales, én ting, og det som står i kontrakten, noe annet. Det betyr at Arbeidstilsynet også får et ansvar for å gå inn i den økonomiske og regnskapsmessige biten i bedriftene.

Statsråd Morten Andreas Meyer [13:46:08]: Jeg har i svar på et tidligere spørsmål bekreftet at jeg er opptatt av at Arbeidstilsynet får de rammebetingelsene som er nødvendige for å følge opp nødvendig kontroll- og tilsynsarbeid knyttet til EØS-utvidelsen. Jeg bekrefter svaret.

Så er jeg også opptatt av at den viktige rollen Arbeidstilsynet spiller – ikke minst fordi man har en legitimitet blant partene i arbeidslivet, både arbeidsgivere og arbeidstakere – ikke svekkes gjennom at Arbeidstilsynet også får nærmest et lønnspolitiansvar, som kanskje kan svekke noe av den legitimiteten og brede forståelsen Arbeidstilsynet har for å arbeide i særlig grad med forebyggende arbeid. Arbeidstilsynet vil også uavhengig av dette ha store utfordringer; det vil faktisk være helt umulig å kontrollere lønnsutbetalinger som skjer andre steder enn i Norge, der hvor arbeidstakerne er ansatt i et selskap som ikke har Norge som forretningsadresse.

Heikki Holmås (SV) [13:47:35]: Det gjentas til stadighet fra Regjeringens representanter dette med mer byråkrati og oppbygging av dobbeltkompetanse. Statsråden vet utmerket godt at det i dag ikke føres noe reelt lønns-tilsyn i det hele tatt. Dette har vært overlatt til partene i arbeidslivet. Det er nettopp derfor flertallet her i salen, når man likevel fra departementets og Regjeringens side i St.meld. nr. 19 vurderer å åpne for at man skal kunne føre et lønns-tilsyn fra Arbeidstilsynets side, ser det som naturlig at de også får oppgavene med de to andre lønns-tilsynene, nemlig det som i dag er overlatt til UDI, og det som følger av allmenngjorte tariffavtaler. Således blir det ikke noe dobbeltbyråkrati.

Alle er enige om at det er gjennom allmenngjøring av tariffavtaler at man kan gjøre noe med sosial dumping i tjenesteytelse. Spørsmålet mitt er da: Mener statsråden at allmenngjøring av tariffavtaler bør brukes mer fra fagbevegelsens side?

Statsråd Morten Andreas Meyer [13:48:55]: Jeg har registrert at det i denne salen, til tross for at retorikken

ikke tyder på det, er bred enighet om at det sterkeste og kanskje eneste solide virkemidlet vi har mot sosial dumping, er allmenngjøring av tariffavtaler.

Nå er dette til behandling i Tariffnemnda, og det må være arbeidslivet og arbeidstakerorganisasjonene selv som har et særlig ansvar for å bringe disse spørsmålene inn for Tariffnemnda på de områdene hvor norsk arbeidsliv mener at det er særlig påkrevd med slike løsninger.

President: Replikskordskiftet er slutt.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Carl I. Hagen (FrP) [13:50:04]: Denne debatten viser, synes jeg, en gigantisk snuoperasjon fra en del av Stortingets partier, i realiteten alle unntatt Fremskrittspartiet og muligens Senterpartiet.

Da vi allerede under Stoltenberg-regjeringen fremmet forslag om å be om overgangsordninger på dette området, ble det fnysende avvist av Stoltenberg-regjeringen, av LO og også av de andre ikke-sosialistiske partier. Etter regjeringsskiftet har vi flere ganger i forbindelse med utvidelsen av EU fremmet forslag om å be om overgangsordninger, så vidt jeg husker så sent som i trontaleordskiftet i fjor høst. Alle ganger er dette blitt avvist. Man har hatt høy profil på at man skal ha det åpent, og man har vist bl.a. til Sverige og Göran Persson, som har hatt nøyaktig den samme profilen tidligere.

I dag opplever vi altså at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti prøver å fremstille seg som om de har vært opptatt av dette veldig lenge for å hindre sosial dumping. Jeg må si at jeg deler fullt ut synspunktene til kommunalminister Erna Solberg; det er ingenting av det som konkret er foreslått, som ville hindre det som mange er opptatt av å hindre. Vi foreslo i Innst. S. nr. 149 for 2003-2004 at man skulle videreføre gjeldende restriksjoner overfor de nye medlemslandene, altså at nåværende regime mot arbeidsinnvandring skulle gjelde i sju år for de nye medlemslandene. Det ville kanskje vært den eneste effektive måten å begrense disse problemene på. Det ble nedstemt av regjeringspartiene og av Arbeiderpartiet og SV. De brukte til og med ganske sterke, negative karakteristikker av Fremskrittspartiet som kunne ha en slik håpløs holdning. Og nå prøver de altså å fremstille seg selv som meget restriktive, fordi de ønsker å bruke denne problemstillingen til å styrke innsynsretten til tillitsvalgte i fagorganisasjonene. Det er jo innsynsretten de styrker, ikke noen myndighetsrett, ikke noen inngripen. Dette er altså en gigantisk politisk snuoperasjon, hvor man med god hjelp av enkelte naive journalister prøver å lure det norske folk til å tro at man har vært opptatt av disse tingene lenge. Det er først etter at andre land har gjort det Fremskrittspartiet i årevis har bedt om, etter at andre land innfører overgangsregler, at man har kommet til at det vil være fornuftig å gjøre det også i Norge. Og så prøver Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti nå å fremstille seg selv som de partier som vil gå lengst for å begrense mulighetene både til sosial dumping og til konkurranse fra arbeidstakere fra andre land.

Jeg synes det er ganske freidig. De kan angre på at de ikke fulgte våre anvisninger på tidligere tidspunkter. Da hadde vi kanskje hatt bedre tid til aktivt arbeid for å finne ordninger som kanskje hadde vært bedre enn de som nå blir vedtatt. Men det skyldes like mye Arbeiderpartiet og SV som den sittende regjeringen – altså alle partier bortsett fra Fremskrittspartiet.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [13:53:24]: Representanten Hagen gir inntrykk av at Fremskrittspartiet vil videreføre nåværende regler. Men det vil de jo ikke. Utlendingsforskriftens § 2 punkt 2, om lønn etter tariffavtale, blir videreført. Men det er en annen bestemmelse, som går på bolig, utlendingsforskriftens § 20, som Fremskrittspartiet stemmer imot å videreføre, til tross for det generelle syn som representanten Hagen har gitt uttrykk for. Det er ikke riktig at Fremskrittspartiet har gått inn for å videreføre tidligere ordninger. Det har de anledning til å stemme for i dag, men det stemmer altså Fremskrittspartiet og Carl I. Hagen imot.

Så må jeg registrere at det er en betydelig mangel på konsekvens mellom retorikk og politikk fra Fremskrittspartiets side, for som også Fremskrittspartiets talere har vist til, er det jo slik at den største utfordringen er knyttet til bedrifter som har med egne ansatte til Norge, og da er det altså ikke mulig med overgangsordninger. Det er ikke mulig å gjøre det som representanten Hagen har vist til, å videreføre det nåværende regimet. Man må iverksette ordninger som er gjeldende for norsk næringsliv, på samme måte som det gjelder for den resterende delen av næringslivet i EØS. Men det vil jo ikke Fremskrittspartiet.

Det er feil det statsråd Solberg gir uttrykk for, at ingen av de foreslåtte tiltakene vil ha noen klar virkning. Jo, selvfølgelig vil de det. Hvis man krever at kommuner og stat skal stille krav om tariffavtale ved anbud, er det ikke mulig for polske eller baltiske bedrifter å komme til Norge og lønne sine arbeidstakere på hjemlandets vilkår når de eventuelt tar oppdrag hos stat og kommune i Norge. Men dette stemmer ikke bare Fremskrittspartiet imot, det stemmer Høyre imot, og det stemmer Kristelig Folkeparti imot. Men det er altså full mulighet til å stemme for det i dag, at man skal implementere ILO-konvensjon nr. 94 i norsk lovgivning. Derfor blir det en mangel på konsekvens i det som Fremskrittspartiet her sier.

Så er det riktig at Fremskrittspartiet er med på enkelte tiltak, om registrering osv., som er utmerket, og som er en oppfølging av det Arbeiderpartiet har foreslått, og som Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet også foreslo i innstillingen til den stortingsmeldingen som var til behandling nylig. Men det problematiske er jo at Fremskrittspartiet ikke er med på de tiltakene som har størst virkning. Tvert imot varsler man at man skal gå i motsatt retning, for det viktigste enkelttiltak som vil føre til økt arbeidsinnvandring fra de nye medlemslandene, er jo en ytterligere liberalisering i retning av økt bruk av midlertidige ansettelser, på grunn av at økt bruk av midlertidige ansettelser reguleres etter samme bestemmelse som arbeidsutleie. Da kan firmaer etablere seg og leie ut arbeidskraft fra Polen, fra Baltikum og fra de andre nye

medlemslandene til Norge, og de kan beholde hjemlandets vilkår. Men det mener Fremskrittspartiet er riktig, til tross for at det kanskje er det tiltaket som i størst utstrekning vil være problematisk i forhold til økt arbeidsinnvandring og i forhold til vilkår som vil undergrave norske lønns- og arbeidsvilkår.

Videre har Fremskrittspartiet en utmerket mulighet til å sette en bremse, idet Regjeringen sist fredag la fram forslag om ytterligere liberalisering i forhold til arbeidsutleie, som også vil bidra til å legge til rette for arbeidsutleie i forhold til de nye medlemslandene. Her har Fremskrittspartiet mulighet til å stemme imot. Hjertelig velkommen!

H e i d i G r a n d e R ø y s hadde her teke over presidentplassen.

Heikki Holmås (SV) [13:56:42]: Karl Eirik Schjøtt-Pedersen sa det aller meste av det jeg skulle si. Jeg har bare ett tillegg.

I debatten ble det trukket fram av Fremskrittspartiets talsperson, representanten Torbjørn Andersen, at Fremskrittspartiet var imot det ene virkemiddelet som faktisk er det mest effektive i forhold til å bekjempe sosial dumping, forhåpentligvis, nemlig allmenngjøring av tariffavtaler. Det er antakelig det mest effektive når vi først får det på skinner og kommer i gang med det. Men det sier altså Fremskrittspartiet at de egentlig er imot.

Da er spørsmålet mitt rett og slett: Hvis man går imot alle de forslagene som Karl Eirik Schjøtt-Pedersen listet opp i forhold til ILO-konvensjon nr. 94, i forhold til å sikre bedre innsyn og muligheter på det området, hva er det da man egentlig står igjen med overfor norske arbeidstakere for å sikre deres lønns- og arbeidsvilkår?

Alle her i salen, til og med Fremskrittspartiet, er jo enige om at det er den frie flyten av tjenester som er den største utfordringen når det gjelder lønns- og arbeidsvilkår i det norske arbeidslivet. Men da er det pussig at man foreslår å fjerne det mest effektive og i tillegg ikke kommer opp med noen andre forslag, men bare harselerer over de partiene som faktisk fremmer forslag.

Jeg opplever at dette er et eksempel på at Fremskrittspartiet prøver å kommunisere flest mulige budskap ut til flest mulige mennesker på samme tid, samtidig som de prøver å framstå med en indre konsistens. Det er veldig vanskelig når de forslagene som fremmes, ikke henger sammen.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 419)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endring i lov 1. mars 1946 nr. 3 om Den Norske Stats Husbank (husbankloven) (Innst. O. nr. 63 (2003-2004), jf. Ot.prp. nr. 39 (2003-2004))

Heikki Holmås (SV) [13:59:01] (ordfører for saken):
Jeg tror man bare kan begynne å ringe til votering, jeg skal bare si det helt enkelt:

Bakgrunnen for denne saken er at Husbanken skal flyttes til Drammen som følge av interne diskusjoner og etter ønske fra Regjeringen om å flytte større deler av de statlige virksomhetene ut fra Oslo.

Siden jeg er Oslo-representant, samtidig som jeg er saksordfører, føler jeg behov for å si at jeg mener at denne type utflytting ikke bør skje stykkevis og delt, men helhetlig. Men når det først er flertall i denne salen for en sånn politikk, vil jeg si at denne prosessen har gått vesentlig bedre enn mange andre utflyttingsprosesser. Det har vært gode diskusjoner – selvfølgelig med uenighet. Det er jo ikke akkurat sånn at ansatte i Husbanken hopper i taket og jubler over at de må flytte til Drammen. Men det er likevel sånn at det har vært en god prosess, og man ser nå fram til å flytte ut.

Leiekontrakten til de nye lokalene er klar, og det er bare for oss å si «go» til det. Jeg har som sagt full tillit til at de ansatte og ledelsen i Husbanken kommer fram til gode ordninger som ivaretar de ansattes vilkår, og som ivaretar de folkene det blir for trøblete for å bli igjen, ved omplassering og den type ting. Jeg forutsetter likevel at Regjeringen underveis i prosessen, i forbindelse med budsjettet og revidert budsjett til neste år, gir oss en oppdatering på hvordan prosessene har gått videre.

Vi har ikke noe annet å gjøre enn å tilråde det Regjeringen har foreslått i denne saken. Her er det altså bred og full enighet.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 421)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutt, sa **presidenten:** Odelstinget skal no votere i sakene nr. 1 og 2.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Kari Lise Holmberg på vegner av Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti
- forslag nr. 2, frå Karl Eirik Schjøtt-Pedersen på vegner av komiteen

Komiteen hadde rådd Odelstinget å gjere slike vedtak:

A .
L o v

om endringer i utlendingsloven (EØS-utvidelsen)

I

I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 50 tredje ledd siste punktum skal lyde:

Kongen kan ved forskrift fastsette unntak fra kravet om oppholdstillatelse.

Presidenten: Ordføreren for saka har på vegner av komiteen trekt forslaget om endring av § 50 tredje ledd siste punktum.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen – med unntak av framlegget til endring av § 50 – vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

Ny § 56 a skal lyde:

§ 56 a Melding til myndighetene

Utlending som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen, og som skal ta arbeid, drive ervervsvirksomhet eller yte tjenester i riket, og som er unntatt fra kravet om oppholdstillatelse etter § 50 første, annet eller tredje ledd, skal senest innen én uke etter at arbeidet er tiltrådt, melde seg for vedkommende myndighet. Kongen kan gi nærmere forskrift om hvilken myndighet utlendingen skal melde seg for og hvordan melding skal skje.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

Ny § 58 a skal lyde:

§ 58 a Særregler for arbeidstakere fra Estland, Latvia, Litauen, Polen, Slovakia, Slovenia, Tsjekia eller Ungarn

For arbeidstakere omfattet av § 51 første ledd bokstav a som er borgere av Estland, Latvia, Litauen, Polen, Slovakia, Slovenia, Tsjekia eller Ungarn, kan Kongen ved forskrift gi regler om

- a) *at arbeidstakeren må ha oppholdstillatelse før arbeidet påbegynnes, jf. § 50,*
- b) *adgangen til arbeidsmarkedet som avviker fra § 51 første ledd bokstav a, herunder regler om bolig, lønns- og arbeidsvilkår, dokumentasjon av arbeidsforhold, og at arbeidsomfang som hovedregel skal være heltidsarbeid.*
- c) *at oppholdstillatelse og fornyelse av denne gis for inn til ett år, jf. §§ 54 og 55, og om*
- d) *tilbakekall av oppholdstillatelse som avviker fra § 56 første ledd.*

Dersom arbeid som utføres av arbeidstakere som nevnt i første ledd skaper eller forventes å skape forstyrrelser på arbeidsmarkedet som vil kunne utgjøre en alvorlig risiko for levestandarden eller sysselsettingen i en bestemt region eller et bestemt yrke, kan Kongen i statsråd ved forskrift gjøre unntak for slike arbeidstakere fra bestemmelser gitt i eller i medhold av § 50, § 51 første

ledd bokstav a og paragrafen her. Det kan herunder fastsettes at bestemmelser som gjaldt før 14. oktober 2003, skal gjelde.

Presidenten: Som alternativ til første ledd i tilrådinga ligg det føre eit avvikande forslag, nr. 1, frå Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti. Forslaget lyder:

«Ny § 58 a første og andre ledd skal lyde:

For arbeidstakere omfattet av § 51 første ledd bokstav a som er borgere av Estland, Latvia, Litauen, Polen, Slovakia, Slovenia, Tsjekkia eller Ungarn, er det et vilkår for oppholdstillatelse at det som hovedregel dreier seg om heltidsarbeid. Vilkåret gjelder ikke arbeidstakere som har hatt lovlig opphold i riket som arbeidstaker i minst de tolv forutgående månedene.

Kongen kan ved forskrift gi regler om

- at arbeidstakeren må ha oppholdstillatelse før arbeidet påbegynnes, jf. § 50,
- adgangen til arbeidsmarkedet som avviker fra § 51 første ledd bokstav a, herunder regler om lønns- og arbeidsvilkår og dokumentasjon av arbeidsforhold,
- at oppholdstillatelse og fornyelse av denne gis for inntil ett år, jf. §§ 54 og 55, og om
- tilbakekall av oppholdstillatelse som avviker fra § 56 første ledd.

Andre ledd i proposisjonens forslag til lovvedtak blir tredje ledd.»

Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står her bak tilrådinga.

Det vert votert alternativt mellom første ledd i tilrådinga og heile forslaget frå Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen til § 58 første ledd og forslaget frå Høgre, Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti vart forslaget vedteke med 38 mot 28 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.32)

Presidenten: Det vert så votert over komiteens tilråding til § 58 andre ledd, som no har vorte tredje ledd.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

II

Loven trer i kraft straks.

Presidenten: Her ligg det føre eit forslag, nr. 2, frå Karl Eirik Schjøtt-Pedersen på vegner av komiteen. Dette forslaget skal erstatte II i tilrådinga og lyder:

«I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her skal romertall II lyde:

§ 56 a trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. § 58 a trer i kraft straks.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Karl Eirik Schjøtt-Pedersen på vegner av komiteen vart samrøystes vedteke.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Lovvedtaket vil verte sendt Lagtinget.

Vidare var tilrådd:

B.

Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2005 redegjøre for erfaringer knyttet til bruk av norske velferdsytelser som følge av EØS-utvidelsen.

C.

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhome som utvider Arbeidstilsynets fullmakter til håndheving av regler nedlagt i allmenngjorte tariffavtaler og styrket kontroll med overholdelsen av reglene om arbeidstid og andre aktuelle vilkår i arbeidsmiljøloven, samt standarder for bolig- og brakkeforhold, i forbindelse med utstasjonering av arbeidstakere.

D.

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhome som utvider rapporteringsplikten til Sentralskattkontoret for utlendingssaker til å gjelde alle utenlandske arbeidstakere innen alle bransjer. Det forutsettes at det kan gøres unntak fra rapporteringsplikten.

E.

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhome som gir adgang til å pålegge arbeidsgiver å sørge for at alle ansatte har identitetskort, adgang til å pålegge arbeidstakere å vise identitetskort på forespørsel fra offentlig myndighet, samt adgang til å pålegge arbeidsgiver, hovedentreprenør eller den som har kontrakt med en byggherre å kunne legge fram mannskapslister og dokumentasjon av lønnsforhold og utbetalt lønn.

F.

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhome slik at Arbeidstilsynet overtar ansvar for å føre tilsyn med at vilkårene for innvilgelse av arbeidstillatelser gitt av UDI følges.

G.

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som utvider Arbeidstilsynets og andre relevante tilsyns fullmakter til kontroll og iverksettelse av sanksjoner overfor virksomheter som bryter regelverket, slik at regelverket, inklusive vilkår om lønn, arbeidstid og boforhold, blir fulgt.

H.

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lov som sikrer at virksomheter som benytter arbeidstakere uten arbeidstillatelse, skal anmeldes og at de skal idømmes betydelige bøter og inndraging av fortjenesten.

I.

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som i forbindelse med tjenesteleveranser, anbud og underentrepriser gir tillitsvalgte rett til innsyn i lønns- og arbeidsvilkår hjemlet i lov og arbeidsavtale (jf. arbeidsmiljøloven § 55 C) hos underentreprenører, men slik at det ikke omfatter rett til innsyn i personlige forhold eller andre fagforeningers kollektivavtale.

J.

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som gir tillitsvalgte rett til drøfting i forbindelse med beslutninger om innleie og underentrepriser.

K.

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel som sikrer at hovedentreprenør, eller den som har kontrakt med byggherren, gjøres ansvarlig for at underentreprenører betaler skatter og avgifter, og følger gjeldende lov- og regelverk, og at byggherrens ansvar for å sikre lovlige forhold på bygg- og anleggsplass innskjerpes.

L.

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag til lovhjemmel om godkjenning, registrering og kontroll av byråer som driver formidling eller utleie av arbeidskraft i Norge.

M.

Stortinget ber Regjeringen innen 1. juni 2004 legge fram forslag om å implementere ILO-konvensjon nr. 94 i norsk lovgivning.

N.

Stortinget ber Regjeringen om å utvide ordningen med regionale verneombud til flere bransjer.

Presidenten: B–N vert i samsvar med § 30 fjerde ledd i forretningsordenen å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde rådd Odelstinget til å gjere slikt vedtak til

l o v

om endring i lov 1. mars 1946 nr. 3 om
Den Norske Stats Husbank (husbankloven)

I

I lov 1. mars 1946 nr. 3 om Den Norske Stats Husbank skal § 4 lyde:

Husbanken skal ha et hovedkontor. Med samtykke av departementet kan banken opprette regionkontorer og filialer på steder hvor det anses formålstjenlig.

II

Loven trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart samrøystes vedteken.

Presidenten: Lovvedtaket vil verte sendt Lagtinget.

S a k n r . 3

Referat

1. (77) Lagtingets presidentskap melder at Lagtinget har antatt Odelstingets vedtak til
 1. lov om Riksrevisjonen (Besl. O. nr. 59 (2003-2004))
 2. lov om voldgift (Besl. O. nr. 60 (2003-2004))
 3. lov om endringer i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (same-loven) (Besl. O. nr. 61 (2003-2004))
 4. lov om endringar i genteknologiloven (kloning av dyr) (Besl. O. nr. 62 (2003-2004))
 5. lov om endring i lov 15. desember 1995 nr. 74 om forbud mot kjønnslemlestelse (Besl. O. nr. 63 (2003-2004))
 6. lov om endringer i lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs og i enkelte andre lover (Besl. O. nr. 64 (2003-2004))
 7. lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret (Besl. O. nr. 65 (2003-2004))
 8. lov om endringer i plan- og bygningsloven (klage og innsigelse) (Besl. O. nr. 66 (2003-2004))

- og at lovvedtakene er sendt Kongen.
Samr.: Vert lagd ved protokollen.
2. (78) Lov om endringer i lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast

- eiendom mv. og lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer (Ot.prp. nr. 54 (2003-2004))
Samr.: Vert send energi- og miljøkomiteen.
3. (79) Lov om endringer i lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre (Ot.prp. nr. 58 (2003-2004))
Samr.: Vert send familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.
4. (80) Lov om endringer i lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag mv. (gjennomføring av forordning (EF) 2560/2001 om betalinger på tvers av landegrensene i euro (euroforordningen) m.m.) (Ot.prp. nr. 52 (2003-2004))
Samr.: Vert send finanskomiteen.
5. (81) Lov om personell i Forsvaret (Ot.prp. nr. 60 (2003-2004))
Samr.: Vert send forsvarskomiteen.
6. (82) Midlertidig lov om prøveordning med lokaler for injeksjon av narkotika (sprøyteromsordning) (Ot.prp. nr. 56 (2003-2004))
Samr.: Vert send justiskomiteen, som legg sitt utkast til tilråding fram for sosialkomiteen til utsegn før tilråding vert lagt fram.
7. (83) Endringer i straffeloven, straffeprosessloven og sjøloven mv. (fast promillegrense og avholdspliktreger for større skip, et eget straffebud mot tortur, forklaringsplikt for ansatte i finansinstitusjoner mv.) (Ot.prp. nr. 59 (2003-2004))
8. (84) Lov om endringer i politiloven (vurdering av helsestilstanden ved innsetting i arrest, politimyndighet, Politihøgskolen mv.) (Ot.prp. nr. 61 (2003-2004))
Samr.: Nr. 7 og 8 vert sende justiskomiteen.
9. (85) Lov om endringer i opplæringslova og friskolelova (Ot.prp. nr. 55 (2003-2004))
Samr.: Vert send kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen.
10. (86) Lov om endringer i introduksjonsloven mv. (Ot.prp. nr. 50 (2003-2004))
11. (87) Lov om endringer i utlendingsloven m.m. (senking av nedre strafferamme for utvisning og fritt rettsråd i asylsaker) (Ot.prp. nr. 51 (2003-2004))
12. (88) Lov om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven) (Ot.prp. nr. 62 (2003-2004))
13. (89) Forslag fra stortingsrepresentantene Morten Lund og Magnhild Meltveit Kleppa om lov om endring i lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie (5. ferieuke) (Dokument nr. 8:60 (2003-2004))
Samr.: Nr. 10–13 vert sende kommunalkomiteen.
14. (90) Lov om omorganisering av Statkraft SF (Ot.prp. nr. 63 (2003-2004))
Samr.: Vert send næringskomiteen.
15. (91) Lov om endringer i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (Ot.prp. nr. 53 (2003-2004))
Samr.: Vert send samferdselskomiteen.
16. (92) Lov om endring i lov 9. februar 1973 nr. 6 om transplantasjon, sykehusobduksjon og avgivelse av lik m.m. (Ot.prp. nr. 49 (2003-2004))
17. (93) Lov om endringer i folketrygdloven (samleproposisjon våren 2004) (Ot.prp. nr. 57 (2003-2004))
Samr.: Nr. 16 og 17 vert sende sosialkomiteen.

Møtet slutt kl. 14.15.
